

**INFORMACJE DOTYCZĄCE RYZYKA, FUNDUSZY
WŁASNYCH, WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH, POLITYKI W
ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ I INNYCH INFORMACJI**

na dzień 31.12.2015 roku

ujawniane zgodnie z częścią ósmą Rozporządzenia
Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26
czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla
instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych

Warszawa, 25 lutego 2016 roku
Aktualizacja z dnia 6 lipca 2016 roku

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie i główne wskaźniki kapitałowe	4
II.	Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem	6
III.	Fundusze własne (CRR art. 437)	11
III.1	Opis podstawowych składników funduszy własnych (CRR art. 437.1).....	14
III.2	Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów własnych wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym.....	17
III.3	Pozycje nieodliczone od funduszy własnych.....	17
III.4	Fundusze własne zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji UE nr 1423/2013 z dnia 20.12.2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 r	18
IV.	Wymogi kapitałowe	26
IV.1	Metoda stosowana do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (CRR art.438.a).....	26
IV.2	Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w art. 147 i 112 CRR	27
IV.3	Wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe, rozliczenia/dostawy, limitu dużych ekspozycji przekraczających limity.....	28
IV.4	Wymogi kapitałowe na ryzyko operacyjne i straty z tego tytułu	29
V.	Ryzyko kredytowe	30
V.1	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta (CRR art. 439)	30
V.2	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego (CRR art. 442).....	32
V.3	Korzystanie z ratingów zewnętrznych (ECAI) (CRR art. 444).....	37
V.4	Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne (CRR art. 449).....	38
VI.	Bufory kapitałowe, wskaźniki globalnego znaczenia systemowego (CRR art. 440, 441)	38
VII.	Aktywa obciążone (CRR art. 443)	38
VIII.	Ryzyko rynkowe	39
VIII.1	Ekspozycja na ryzyko rynkowe (CRR art. 445)	39
VIII.2	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym (CRR art. 447)	40
VIII.3	Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym (CRR art. 448).....	41
IX.	Ryzyko operacyjne (CRR art. 446)	42
X.	Polityka w zakresie wynagrodzeń (CRR art. 450).....	42
XI.	Dźwignia finansowa (CRR art. 451)	48

XII.	Wymogi kwalifikujące do stosowania poszczególnych instrumentów i metod - stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego (CRR art. 452)	49
XII.1	Zezwolenie właściwego organu na stosowanie metody IRB (CRR art. 452.a)	49
XII.2	Struktura systemu ratingu wewnętrznego i powiązania między ratingami wewnętrznymi i zewnętrznymi (CRR art. 452.b.i)	50
XII.3	Stosowanie oszacowań wewnętrznych do innych celów niż obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem (CRR art. 452.b.ii)	51
XII.4	Opis procesu zarządzania ograniczeniem ryzyka kredytowego oraz uznawania technik ograniczania ryzyka kredytowego (CRR art. 452.b.iii)	53
XII.5	Mechanizm kontroli systemów ratingowych oraz przeglądu systemów ratingowych (CRR art. 452.b.iv)	54
XII.6	Opis procesu ratingów wewnętrznych (CRR art. 452.c)	55
XII.7	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego (CRR art. 453)	63
XIII.	Oświadczenie Zarządu	68

I. Wprowadzenie i główne wskaźniki kapitałowe

Główne wskaźniki kapitałowe dla Grupy przedstawiają się jak niżej (w mln zł):

Wskaźniki kapitałowe	31.12.2015	31.12.2014
Fundusze własne	6 208,9	5 368,9
Wymogi w zakresie funduszy własnych	2 970,4	2 820,5
Aktywa ważone ryzykiem	37 129,6	35 257,0
Współczynnik kapitałowy (TCR)	16,7%	15,2%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wsp. CET1)	16,4%	14,5%
Wskaźnik dźwigni finansowej	9,15%	8,26%

Główne wskaźniki kapitałowe dla Banku przedstawiają się jak niżej (w mln zł):

Wskaźniki kapitałowe	31.12.2015	31.12.2014
Fundusze własne	6 081,3	4 988,4
Wymogi w zakresie funduszy własnych	2 940,5	2 770,8
Aktywa ważone ryzykiem	36 755,7	34 634,5
Współczynnik kapitałowy (TCR)	16,6%	14,4%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wsp. CET1)	16,2%	13,7%
Wskaźnik dźwigni finansowej	9,02%	7,73%

Zgodnie z wymogami określonymi w Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR”), niniejszy materiał („Ujawnienia”) przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym, dotyczącym kompleksowego obrazu profilu ryzyka Grupy Kapitałowej („Grupa”) Banku Millennium S.A. („Bank”), według stanu na 31 grudnia 2015 r.

W oparciu o art. 432.1 CRR, Grupa pominęła w ujawnieniach informacje uznane za nieistotne. Informacje nieistotne to w opinii Grupy informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych.

W oparciu o art. 432.2, Grupa może pominąć w ujawnieniach informacje uznane za zastrzeżone lub poufne. Informacje uznaje się za zastrzeżone, jeżeli w opinii Grupy ich podanie do wiadomości publicznej osłabiłoby jej pozycję konkurencyjną. Informacje uznaje się za poufne, jeśli Grupa zobowiązała się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.

Należy zaznaczyć, że niniejszy materiał nie obejmuje całego zakresu ujawnianych informacji, określonego w Części Ósmej CRR. Informacje nie zawarte w niniejszych ujawnieniach zostały przedstawione w następujących dokumentach:

- Raport Grupy Kapitałowej Banku Millennium SA za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 r.

- Raport Banku Millennium SA za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 r.,
zwanych dalej „Roczne Raporty Finansowe”,
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Millennium za okres 12-tu miesięcy zakończonych 31 grudnia 2015 r.
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku Millennium za okres 12-tu miesięcy zakończonych 31 grudnia 2015 r.,
zwanych dalej: „Sprawozdania Zarządu”.

Ujawnienia informacji wymaganych częścią ósmą CRR w innych dokumentach wynika z art. 434.2 CRR.

Prezentowane informacje zostały przygotowane w oparciu o najwyższy krajowy szczebel konsolidacji (Grupa Banku Millennium SA).

Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

II. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem¹

Grupa opracowała kompleksowy dokument o charakterze wytycznych dotyczących polityki/strategii w zakresie zarządzania ryzykiem „Strategia ryzyka na lata 2016-2018” (wcześniej obowiązywała wersja na lata 2015-2017). Dokument ten jest opracowany w horyzoncie trzyletnim i podlega corocznemu przeglądowi i uaktualnieniu. Jest on zatwierdzany przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia ryzyka jest nierozdzielnie związana z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak: Budżet, Plan Płynności, Plan Kapitałowy.

Strategia Ryzyka zawiera szereg celów w zakresie rodzajów ryzyka uznanych za istotne. Należy tu wymienić m.in.

- Docelowa struktura portfela kredytowego,
- Wskaźniki jakości portfela kredytowego,
- Koszt ryzyka,
- Wymogi kapitałowe/kapitał ekonomiczny,
- Wymagana wielkość i struktura płynności,
- Limity i zasady w zakresie ryzyka rynkowego i operacyjnego.

Cele zawarte w Strategii Ryzyka mają charakter mierzalnych i ilościowych wielkości, jak również wytycznych jakościowych. Równolegle Grupa opracowała szereg wytycznych dotyczących strategii/polityki w odniesieniu do konkretnych rodzajów/obszarów ryzyka. Dokumenty te - obok limitów i celów mierzalnych - obejmują szeroki opis jakościowych różnych aspektów ryzyka. Należy tu wymienić:

- Zasady zarządzania i planowania kapitałowego,
- Zasady i wytyczne kredytowe,
- Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji kredytowej ,
- Zasady i reguły zarządzania ryzykiem płynności,
- Zasady i wytyczne zarządzania ryzykiem rynkowym na rynkach finansowych,
- Zasady i wytyczne zarządzania ryzykiem rynkowym w Księdze Bankowej,
- Polityka w zakresie inwestycyjnych papierów wartościowych,
- Zasady i wytyczne zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Powyżej wymienione strategie/polityki, w połączeniu ze Strategią Ryzyka, definiują tzw. „apetyt na ryzyko”, rozumiany jako poziom poszczególnych istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób zarządzania nimi, który jest akceptowany i uznawany za dopuszczalny przez Bank i Grupę w swojej działalności.

- Strategie i procesy zarządzania ryzykiem (Art. 435.1.a-d)

W odniesieniu do poszczególnych ujawnianych informacji zgodnie z art. 435.1 CRR, następujące z nich:

¹ Informacja publikowana zgodnie art. 435 CRR

- struktura i organizacja funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie;
- zakres i charakter systemów raportowania i pomiaru ryzyka;
- strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko,

zostały omówione w rozdziałach dotyczących zarządzania ryzykiem w Raporcie i Sprawozdaniu Zarządu.

- Oświadczenia na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem (Art. 435.1.e)

Oświadczenia na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, dającego pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii zostały zawarte na końcu niniejszego dokumentu.

- Art. 435.1.f

Omówienie ogólnego profilu ryzyka, wraz z kluczowymi wskaźnikami i danymi liczbowymi zostało zawarte w Sprawozdaniu Zarządu, w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.

- Art. 435.2.a

liczba stanowisk dyrektorskich zajmowanych przez członków organu zarządzającego

Członkowie organu zarządzającego zajmują po jednym stanowisku dyrektorskim.

- Art. 435.2.b

polityka rekrutacji dotyczącą wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej

Procedury i praktyki rekrutacyjne mające na celu oszacowanie adekwatności kandydatów do pracy obowiązują wszystkie stanowiska pracy w banku, a proces weryfikacji jest jeszcze rozszerzany wobec osób starających się o kluczowe funkcje.

Główne zasady wylaniania i oceniania odpowiedniości Członków Rady Nadzorczej są określone w Statucie Banku Millennium SA. Stałym Komitetem Rady Nadzorczej Banku jest Komitet Personalny, który ocenia kandydatów na członków Zarządu Banku i dokonuje oceny ich kwalifikacji i oceny pracy.

W przypadku rekrutacji Członków Zarządu Komitet Personalny Rady bierze pod uwagę kryteria określone w ustawie Prawo bankowe oraz kryteria wymienione szczegółowo w Wytycznych w sprawie oceny kwalifikacji członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje (EBA/GL/2012/06 z dnia 22 listopada 2012 r.). W szczególności dotyczą one:

- doświadczenia

- reputacji
- zarządzania

Kryteria te są brane pod uwagę z uwzględnieniem profilu wykonywanej funkcji, wielkości obszaru, którym kierują, zakresu i charakteru wykonywanych w tym obszarze zadań.

➤ Art. 435.2.c

strategia w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane

Komitet Personalny Rady dobiera skład Zarządu w taki sposób, aby ogólny skład organu zarządzającego posiadał zbiorowo doświadczenia praktyczne związane z zarządzaniem instytucjami kredytowymi. Kieruje się przy tym kryteriami określonymi w punkcie 435.2.b CRR. Obecnie wszystkie osoby mają wieloletnie doświadczenia zarówno w zakresie zarządzania Bankiem jak i merytorycznie w obszarach, za które są odpowiedzialni.

➤ Art. 435.2.d

Utworzenie przez instytucję oddzielnego komitetu ds. ryzyka oraz liczby posiedzeń komitetu, które się odbyły

Bank utworzył oddzielny komitet ds. ryzyka: Komitet Ryzyka Banku Millennium SA. W 2015 roku Komitet odbył 10 posiedzeń.

➤ Art. 435.2.e

Opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do organu zarządzającego

W Banku i Grupie funkcjonuje zintegrowany system informacji zarządczej, umożliwiający generowanie raportów w zakresie identyfikacji, pomiaru i działań kontrolnych w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Bank i Grupa zdefiniowały politykę raportowania ekspozycji na ryzyko dla celów zarządczych, która określa ogólne zasady przygotowywania i dystrybucji informacji służącej zarządzaniu różnymi rodzajami ryzyka. Jednostką odpowiedzialną za sporządzanie raportów dotyczących ekspozycji na różne rodzaje ryzyka jest głównie Departament Ryzyka. Raporty swoją częstotliwością i zawartością informacyjną są dostosowane do szczebla kompetencji i odpowiedzialności odbiorców, jak również do zmian zachodzących w profilu ryzyka Banku i Grupy.

Informacje zawarte w sprawozdaniach wewnętrznych umożliwiają rzetelną ocenę ekspozycji na ryzyko oraz wspomagają proces decyzyjny w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku.

Raporty obejmują również informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko występujące w działalności spółek zależnych.

Raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko dla celów zarządczych kierowane są do:

- Rady Nadzorczej (raporty zatwierdzane przez Zarząd Banku)
- Zarządu Banku
- Komitetów dedykowanych do celów zarządzania ryzykiem - Komitet Ryzyka, Komitet Kapitału Aktywów i Pasywów, Komitet Kredytowy, Komitet Należności Zagrożonych, Komitet Walidacyjny, Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego
- Członków Zarządu Banku
- Departamentu Ryzyka (wewnętrzne raporty)

Polityka raportowania ekspozycji na ryzyko definiuje dla każdego odbiorcy:

- Zakres informacji (np. syntetyczna informacja o portfelu kredytowym, obejmująca najważniejsze parametry ryzyka, zmianę stanu odpisów aktualizujących w rachunku wyników, itd.),
- Format przekazywanych informacji
- Częstotliwość przekazywanych informacji.

➤ Art. 436

Zarys różnic w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych

Zakres konsolidacji Grupy kapitałowej Banku Millennium S.A. określony zgodnie z przepisami ostrożnościowymi (Rozporządzenie CRR), jest tożsamy z zakresem konsolidacji dokonywanej na potrzeby sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego przygotowywanego przez Grupę w oparciu o MSR/MSSF. Grupa nie dokonała żadnych wyłączeń podmiotów objętych konsolidacją w porównaniu do sprawozdania MSSF, jaką to możliwość stwarza art. 19 ust. 1 Rozporządzenia CRR.

Spółki wchodzące w skład Grupy objęte konsolidacją na dzień 31.12.2015 r. przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 1 Spółki Grupy Banku Millennium SA objęte konsolidacją na 31.12.2015 roku,

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
Bank Millennium S.A.	usługi bankowe	Warszawa	Podmiot dominujący		konsolidacja pełna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MB FINANCE AB	finansowanie spółek grupy	Sztokholm	100	100	konsolidacja pełna

MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
TBM Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku w żadnej ze spółek Grupy nie ujawniono niedoborów kapitałowych w odniesieniu do obowiązujących wymogów kapitałowych.

III. Fundusze własne (CRR art. 437)

Poniższe dane liczbowe obrazujące strukturę funduszy własnych Grupy zostały przygotowane według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.

Tabela nr 2 *Struktura funduszy własnych Grupy na dzień 31.12.2015 roku (w tysiącach złotych)*

	Pozycja	Kwota
1	FUNDUSZE WŁASNE	6 208 930
1.1	KAPITAŁ TIER I	6 070 965
1.1.1	KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	6 070 965
1.1.1.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	2 360 619
1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	1 213 117
1.1.1.1.2*	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe	0
1.1.1.1.3	Ażio	1 147 502
1.1.1.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.2	Zyski zatrzymane	451 865
1.1.1.2.1	Zyski zatrzymane w poprzednich latach	0
1.1.1.2.2	Uznany zysk lub uznana strata	451 865
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej	546 525
1.1.1.2.2.2	(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	-94 661
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	18 052
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	3 288 871
1.1.1.5	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	228 902
1.1.1.6	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	0
1.1.1.7	Udział mniejszości ujęty w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.8	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowych udziałów mniejszości	0
1.1.1.9	Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	173 067
1.1.1.9.1	(-) Zwiększenia kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych	0
1.1.1.9.2	Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	182 172
1.1.1.9.3	Skumulowane zyski i straty spowodowane zmianami własnego ryzyka kredytowego w zakresie zobowiązań wycenionych według wartości godziwej	0
1.1.1.9.4	Zyski i straty wycenione według wartości godziwej, wynikające z własnego ryzyka kredytowego instytucji związanego z zobowiązaniami będącymi instrumentami pochodnymi	0
1.1.1.9.5	(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-9 105

1.1.1.10	(-) Wartość firmy	0
1.1.1.10.1	(-) Wartość firmy rozliczana jako aktywa niematerialne i prawne	0
1.1.1.10.2	(-) Wartość firmy uwzględniona w wycenie znacznych inwestycji	0
1.1.1.10.3	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z wartością firmy	0
1.1.1.11	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-61 858
1.1.1.11.1	(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych	-61 858
1.1.1.11.2	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z innymi aktywami niematerialnymi i prawnymi	0
1.1.1.12	(-) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i niewynikające z różnic przejściowych po odliczeniu powiązanych rezerw z tytułu podatku dochodowego	0
1.1.1.13	(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	-380 741
1.1.1.14	(-) Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	0
1.1.1.14.1	(-) Kwota brutto aktywów funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	0
1.1.1.14.2	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z aktywami funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	0
1.1.1.14.3	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami, które instytucja może wykorzystywać w nieograniczony sposób	0
1.1.1.15	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.16	(-) Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier I ponad kapitał podstawowy Tier I	0
1.1.1.17	(-) Znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.18	(-) Pozycje sekurytyzacyjne, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.19	(-) Dostawy z późniejszym terminem rozliczenia, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.20	(-) Pozycje w koszyku, w odniesieniu do których instytucja nie może określić wagi ryzyka przy zastosowaniu metody IRB oraz które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.21	(-) Ekspozycje kapitałowe przy zastosowaniu metody modeli wewnętrznych, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.22	(-) Instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
1.1.1.23	(-) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych	0
1.1.1.24	(-) Instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
1.1.1.25	(-) Kwota przekraczająca próg 17,65 %	0
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-7 812
1.1.1.27	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 3 CRR	0
1.1.1.28	Elementy kapitału podstawowego Tier I lub odliczenia od kapitału podstawowego Tier I - inne	0
1.1.2	KAPITAŁ DODATKOWY TIER I	0
1.1.2.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał dodatkowy Tier I	0
1.1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	0
1.1.2.1.2*	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe	0

1.1.2.1.3	Ażio	0
1.1.2.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.2	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	0
1.1.2.3	Instrumenty emitowane przez jednostki zależne ujmowane w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.4	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowego ujęcia instrumentów emitowanych przez jednostki zależne w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.5	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.6	(-) Instrumenty w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
1.1.2.7	(-) Instrumenty w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
1.1.2.8	(-) Nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier II ponad kapitał Tier II	0
1.1.2.9	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.10	Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier I ponad kapitał dodatkowy Tier I (odliczenie w kapitale podstawowym Tier I)	0
1.1.2.11	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału dodatkowego Tier I zgodnie z art. 3 CRR	0
1.1.2.12	Elementy kapitału dodatkowego Tier I lub odliczenia od kapitału dodatkowego Tier I - inne	0
1.2	KAPITAŁ TIER II	137 965
1.2.1	Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	252 187
1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	252 187
1.2.1.2*	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	0
1.2.1.3	Ażio	0
1.2.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale Tier II	0
1.2.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	0
1.2.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	0
1.2.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	0
1.2.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale Tier II	0
1.2.2	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale Tier II oraz pożyczek podporządkowanych podlegających zasadzie praw nabytych	0
1.2.3	Instrumenty emitowane przez jednostki zależne uznane w kapitale Tier II	0
1.2.4	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowego uznania instrumentów emitowanych przez jednostki zależne w kapitale Tier II	0
1.2.5	Nadwyżka rezerw ponad oczekiwane uznane straty według metody IRB	0
1.2.6	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej	0
1.2.7	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale Tier II	0

1.2.8	(-) Instrumenty w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji	0
1.2.9	(-) Instrumenty w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji	0
1.2.10	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier II	-114 222
1.2.11	Nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier II ponad kapitał Tier II (odliczenie w kapitale dodatkowym Tier I)	0
1.2.12	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału Tier II zgodnie z art. 3 CRR	0
1.2.13	Elementy kapitału Tier II lub odliczenia od kapitału Tier II - inne	0
	Współczynnik kapitału podstawowego Tier1 (CET1)	16,72%
	Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	16,35%

III.1 Opis podstawowych składników funduszy własnych (CRR art. 437.1)

Tabela nr 3 Uszczegółowienie pozycji z Tabeli nr 2 (w tys. złotych)

1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe						1 213 117
Pozycja ta jest równa kapitałowi zakładowemu spółki, który składa się z następujących składników (Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł):							
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii / emisji	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imiennie założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989
B1	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 zł				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996

J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009
Liczba akcji razem			1 213 116 777				
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777			
1.1.1.1.3	Ażio					1 147 502	
Ażio jest to kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej. Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednio, poniesione koszty z nią związane.							
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej					546 525	
Pozycja ta równa jest skonsolidowanemu wynikowi netto za rok 2015.							
1.1.1.2.2.2	(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego					-94 661	
Jest to kwota wyniku netto, która nie może być zaliczona do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych. Na pozostałą kwotę (451 864 842 zł) Bank uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na zaliczenie jej do kapitału podstawowego Tier I. Kwota ta stanowi zysk netto Grupy za 10 miesięcy 2015 r. (534 922 078 zł) pomniejszony o kwotę (83 057 236 zł) stanowiącą obciążenie netto Banku z tytułu kwoty obowiązkowej wpłaty na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG) przeznaczonej na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie .							
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody					18 052	
Pozycja ta składa się z kapitału z aktualizacji wyceny powstałego w rezultacie rozpoznania: <ul style="list-style-type: none"> - efektu wyceny (według wartości godziwej) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wysięgowanie niniejszych wartości z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat). Kwota 201 741 890 zł, - efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Kwota -182 171 688 zł, - zysków / (strat) aktuarialnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowane są zyski lub straty wynikające z dyskontowania przyszłych zobowiązań powstałych z tytułu utworzonej rezerwy na odprawy emerytalne. Niniejsze wartości nie podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat. Kwota -1 517 957 zł. 							
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy					3 288 871	
Kapitał ten powstał w wyniku corocznych uchwał Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy o podziale zysków. Uchwały te zdecydowały na pozostawieniu części zysków wypracowanych w Banku i spółkach Grupy. Zgodnie ze statutem, o użyciu kapitału rezerwowego decyduje WZA i może on być przeznaczony w							

szczegółności na pokrycie ewentualnych przyszłych strat lub wypłatę dywidendy.		
1.1.1.5	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	228 902
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku stworzony był z zysku po opodatkowaniu zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 z późniejszymi zmianami.		
1.1.1.9.2	Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	182 172
Jest to kwota, która ze znakiem ujemnym jest składową pozycją 1.1.1.3 i zgodnie z artykułem 33 Rozporządzenia nr 575/2013 Bank nie włącza jej do funduszy własnych.		
1.1.1.9.5	Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-9 105
Korekta ta dotyczy: - dłużnych papierów wartościowych (portfel do obrotu): -408 600 zł - dłużnych papierów wartościowych (portfel dostępne do sprzedaży): -5 704 500 zł - akcji (portfel dostępne do sprzedaży): -85 200 zł - wartości bilansowej instrumentów pochodnych (portfel do obrotu): -703 300 zł - wartości bilansowej instrumentów pochodnych (zabezpieczające): -2 202 900 zł		
1.1.1.11.1	(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych	-61 858
Kwota ta składa się głównie z wartości oprogramowania zakupionego przez Bank i spółki Grupy.		
1.1.1.13	(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	-380 741
Odliczenia na podstawie art. 36 CRR, dotyczą portfeli kredytów detalicznych mieszkaniowych zabezpieczonych na nieruchomościach (RRE) i odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE), dla których Grupa posiada zezwolenie na stosowanie metody IRB. Sposób ujmowania kwot oczekiwanych strat jest zgodny z art. 128 i 159 CRR.		
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-7 812
Korekty te składają się z następujących kwot: - przeniesienia 30% pozycji 1.1.1.13 do pozycji 1.2.10 zgodnie z artykułem 472 i 478 Rozporządzenia nr 575/2013. Kwota korekty +114 222 317 zł, - skorygowaniu efektu wyceny (według wartości godziwej) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wykazanego w pozycji 1.1.1.3 o 60% niezrealizowanych zysków zgodnie z artykułem 468 Rozporządzenia nr 575/2013. Kwota korekty -122 034 117 zł,		
1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	252 187
Bank (i Grupa) zalicza do funduszy uzupełniających zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych o terminach wymagalności w grudniu 2017r. Kwota nominalna zobowiązania to 150 000 000 euro. Po zastosowania dziennej amortyzacji kwota zaliczona do Tier II wynosi 59 178 082 euro czyli 252 187 397 zł.		
1.2.10	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier II	-114 222
Korekta z tytułu przeniesienia 30% pozycji 1.1.1.13 zgodnie z artykułem 472 i 478 Rozporządzenia nr 575/2013.		

III.2 Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów własnych wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym

Tabela nr 4 Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów własnych wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym (w tys. złotych)

Pozycja	Nota sprawozdania finansowego	Wartość w sprawozdaniu finansowym	Pozycja w Tabeli nr 3
Zobowiązania podporządkowane	34	639 631	1.2.1.1
Kapitał zakładowy	35	1 213 117	1.1.1.1.1
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Zestawienie kapitałów własnych strona 10	1 147 502	1.1.1.1.3
Kapitał z aktualizacji wyceny	35	18 250	1.1.1.3
Zyski zatrzymane	35	4 064 296	1.1.1.4 1.1.1.5 1.1.1.2.2.1
Razem kapitały własne i zobowiązania podporządkowane wykazane w zbadanym sprawozdaniu finansowym		7 082 796	
Część wyniku netto, która nie może być zaliczona w dacie raportowania do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych		-94 661	1.1.1.2.2.2
Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych		-61 858	1.1.1.11.1
Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB		-380 741	1.1.1.13
Korekta o 60% niezrealizowanych zysków		-121 823	1.1.1.26
Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny		-9 105	1.1.1.9.5
Korekta o część kapitału zobowiązania podporządkowanego, która nie może być zaliczona do funduszy własnych		-387 444	1.2.1.1
Korekta o naliczone odsetki od zobowiązania podporządkowanego		-406	1.2.1.1
Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		182 172	1.1.1.9.2
Razem fundusze własne		6 208 930	1

III.3 Pozycje nieodliczone od funduszy własnych

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 Grupa nie dokonała znacznych inwestycji w podmioty sektora finansowego, o których mowa w artykule 43 CRR.

W przypadku aktywów z tytułu podatku odroczonego, o których mowa w artykule 38 CRR, wartość ich stanowi 4,0% kapitału podstawowego Tier I po korektach, i w konsekwencji podlega ona wyłączeniu z odliczeń zgodnie z artykułem 48 CRR, jednocześnie przedmiotowej kwocie przypisano wagę ryzyka równą 250% na potrzeby wyliczenia wymogów kapitałowych.

III.4 Fundusze własne zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji UE nr 1423/2013 z dnia 20.12.2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 r

Główne cechy instrumentów kapitałowych

Nr wiersza	Opis
1	Emitent
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument
	<i>Ujmowanie w kapitale regulacyjnym</i>
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w min, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)
9	Wartość nominalna instrumentu
9a	Cena emisyjna
9b	Cena wykupu
10	Klasyfikacja księgową
11	Pierwotna data emisji
12	Wieczyste czy terminowe
13	Pierwotny termin zapadalności
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy
	<i>Kupony / dywidendy</i>
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu
22	Nieskumulowane czy skumulowane

- 23 Zamienne czy niezamienne
- 24 Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę
- 25 Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo
- 26 Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji
- 27 Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna
- 28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany
- 29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany
- 30 Odpisy obniżające wartość
- 31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość
- 32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo
- 33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo
- 34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość
- 35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)
- 36 Niezgodne cechy przejściowe
- 37 Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy

	A	B1	B2	C	D1	D2	D3
1	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.
2	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016
3	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie
4	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
5	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
6	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany
7	akcje imienne założycielskie	akcje imienne zwykłe	akcje imienne zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe

8	427 400	600 000	600 000	18 772 600	6 800 008	10 445 464	4 006 000
9	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9a	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9b	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
10	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	30.06.1989	13.06.1990	13.12.1990	17.05.1991	31.12.1991	31.01.1992	10.03.1992
12	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty
13	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
14	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
15	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
16	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
17	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
19	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
20a	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
20b	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
21	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
22	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
23	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
24	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
25	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
26	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
27	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
28	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
29	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
30	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
31	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe
32	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy

33	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
34	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	
35	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
36	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
37	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
	E	F	G	H	I	J	K	L
1	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.
2	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016
3	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie
4	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
5	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
6	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany
7	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe
8	24 000 000	37 490 884	32 000 000	28 328 516	65 000 000	196 120 000	424 590 872	363 935 033
9	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9a	1,00	1,43	2,38	2,75	3,40	1,00	1,80	2,90
9b	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
10	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	28.05.1993	10.12.1993	30.05.1994	24.10.1994	12.08.1997	12.09.1997	31.12.2001	26.02.2010
12	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty
13	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
14	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
15	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
16	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
17	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

19	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
20a	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
20b	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
21	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
22	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
23	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
24	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
25	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
26	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
27	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
28	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
29	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
30	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
31	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe
32	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy
33	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
34	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA
35	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
36	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
37	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

Fundusze własne w okresie przejściowym (tys zł)

	(A) KWOTA W DNIU UJAWNIENIA	(B) REGULATION (EU) NO 575/2013 ARTICLE REFERENCE	(C) KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013 LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W ROZPORZĄDZENIU (UE) NR 575/2013
Kapitał podstawowy Tier 1: instrumenty 1 kapitały rezerwowe			
Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	2 360 619	26 (1), 27, 28, 29, EBA list 26 (3)	0
Zyski zatrzymane	3 288 870	26 (1) (c)	0
Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	18 052	26 (1)	0
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	228 902	26 (1) (f)	0
Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend	451 865	26 (2)	0
Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	6 348 308		0
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne			
Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-9 105	34, 105	0
Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej] (kwota ujemna)	-61 858	36 (1) (b), 37, 472 (4)	0
Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	182 172	33 (a)	0
Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty	-266 519	36 (1) (d), 40, 159, 472 (6)	0
Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	-122 033		0
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty z tytułu papierów dłużnych	0	467	0
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 2	0	467	0
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej zysku z tytułu papierów dłużnych	-18 479	468	0
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej zysku z tytułu papierów udziałowych	-103 554	468	0
Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-277 343		0
Kapitał podstawowy Tier 1	6 070 965		0
Kapitał dodatkowy Tier 1: instrumenty			

Kapitał dodatkowy Tier 1 przed korektami regulacyjnymi	0		0
Kapitał dodatkowy Tier 1: korekty regulacyjne			
Kapitał dodatkowy Tier 1	0		0
Kapitał Tier 1 (kapitał Tier 1 = kapitał podstawowy Tier 1 + kapitał dodatkowy Tier 1)	6 070 965		0
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy			
Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	252 187	486 (4)	0
Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	252 187		0
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne			
Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-114 222	472, 472(3)(a), 472 (4), 472 (6), 472 (8) (a), 472 (9), 472 (10) (a), 472 (11) (a)	0
Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-114 222		0
Kapitał Tier II	137 965		0
Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier 1 + kapitał Tier II)	6 208 930		0
Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	0		0
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)	243 446	472, 472 (5), 472 (8) (b), 472 (10) (b), 472 (11) (b)	0
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	0	475, 475 (2) (b), 475 (2) (c), 475 (4) (b)	0
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	0	477, 477 (2) (b), 477 (2) (c), 477 (4) (b)	0
Aktywa ważone ryzykiem razem	37 129 594		0
Współczynniki i bufory kapitałowe	0		0
Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,35%	92 (2) (a), 465	0
Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,35%	92 (2) (b), 465	0

Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,72%	92 (2) (c)	0
Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i anty cyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	0	CRD 128, 129, 130	0
w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	0		0
w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0		0
w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	0		0
w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0	CRD 131	0
Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	0	CRD 128	0

IV. Wymogi kapitałowe

IV.1 Metoda stosowana do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (CRR art.438.a)

Grupa realizuje proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej (tzw. ICAAP), bazując na wewnętrznych modelach kapitału wewnętrznego.

Grupa definiuje kapitał ekonomiczny jako kwotę kapitału, niezbędną do pokrycia wszystkich przyszłych nieoczekiwanych strat ekonomicznych, mogących wystąpić w ciągu określonego czasu w przyszłości i oszacowanych z określonym prawdopodobieństwem, bez narażenia interesów deponentów/wierzycieli Grupy. Obliczenia kapitału wewnętrznego obejmują wszystkie istotne rodzaje ryzyka, na które Grupa jest narażona oraz bazują na zestawie parametrów zbudowanych w oparciu o specyfikę i realia rynku polskiego. Modele kwantyfikują wartość strat oczekiwanych i nieoczekiwanych z tytułu określonych jako istotne rodzajów ryzyka, przy założonym poziomie ufności oraz horyzoncie czasowym 1 roku.

Grupa prezentuje konserwatywne podejście do korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka (fakt, iż różne rodzaje ryzyka nie materializują się jednocześnie w straty), wyliczając efekt dywersyfikacji na całym rozkładzie strat.

Zgodnie z zaleceniami nadzoru bankowego, poszczególne rodzaje ryzyka oraz efekt dywersyfikacji poddawane są testom warunków skrajnych. Łączny zdywersyfikowany kapitał wewnętrzny poddawany jest ocenie ekonomicznej adekwatności kapitałowej, poprzez porównanie z tzw. „zdolnością do pokrywania ryzyka” (dostępными zasobami finansowymi). Grupa konserwatywnie przyjmuje, iż dostępne zasoby finansowe są tożsame z regulacyjnymi funduszami własnymi, stanowiącymi podstawę wyliczenia współczynnika wypłacalności.

Proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitału wewnętrznego według podejścia Grupy jest procesem ściśle powiązany z istniejącymi i funkcjonującymi w Grupie procesami zarządzania ryzykiem, kapitałem i biznesem. Składa się on z następujących etapów:

1. Klasyfikacja i ocena istotności rodzajów ryzyka, pod kątem sposobu ich uwzględnienia w procesie zarządzania ryzykiem i procesie ICAAP,
2. Pomiar (kwantyfikacja) ryzyka,
3. Agregacja kapitału wewnętrznego na zabezpieczenie istotnego ryzyka w działalności, z uwzględnieniem efektu korelacji między rodzajami ryzyka,
4. Ocena adekwatności kapitałowej, poprzez porównanie ekonomicznego ryzyka (kapitał wewnętrzny), ze zdolnością do pokrywania ryzyka,
5. Alokacja kapitału wewnętrznego na linie biznesowe/obszary działalności,
6. Wykorzystanie alokowanego kapitału wewnętrznego do pomiaru efektywności opartego na ryzyku, ustalenia limitów na ryzyko, realokacji kapitału uwzględniającej zwrot uwzględniający ryzyko,

7. Kontroli i monitoringu poziomu ryzyka, dostępnych zasobów finansowych, limitów i celów kapitałowych.

Ocena adekwatności kapitałowej przeprowadzona na koniec 2015 roku wskazuje na wysoki poziom tejże adekwatności, wyrażający się poprzez znaczną nadwyżkę posiadanych zasobów kapitałowych (utożsamianych z regulacyjnymi funduszami własnymi) w stosunku do ekonomicznego ryzyka (wartość kapitału wewnętrznego), a także ryzyka wyliczonego w oparciu o przepisy nadzorcze (wartość minimalnych wymogów kapitałowych na pokrycie ryzyka). Kapitał wewnętrzny na koniec 2015 roku jest niższy od wymogów kapitałowych w I Filarze, zarówno w metodzie standardowej, jak i IRB (z uwzględnieniem dodatkowego wymogu wynikającego z tymczasowego ograniczenia nadzorczego) dla ryzyka kredytowego.

Bank i Grupa spełniają ustawowe wymagania dotyczące poziomu zarówno funduszy własnych, jak i kapitału wewnętrznego określone w art. 128 ustawy Prawo bankowe, jak i w CRR.

IV.2 Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w art. 147 i 112 CRR

Grupa uzyskała zgodę Banku Portugalii oraz Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: Organy Nadzoru) na stosowanie metody wewnętrznych ratingów (IRB) dla części portfela ekspozycji detalicznych. Szczegółowe informacje dotyczące tej kwestii przedstawiono w punkcie XII.1.

Poniższa tabela przedstawia kwoty wymogów kapitałowych wyliczonych zgodnie z otrzymanymi zezwoleniami Organów Nadzoru na stosowanie metody IRB.

Tabela nr 5 Wymogi kapitałowe wg stanu na 31.12.2015 roku (w tys. zł)

L.p.	Klasa ekspozycji	Wymogi kapitałowe
1	Rządy i banki centralne	0
2	Instytucje	58 386
3	Przedsiębiorcy	833 251
4	Ekspozycje detaliczne, w tym	975 807
4.1	- Ekspozycje detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (*)	539 219
4.2	- Odnawialne ekspozycje detaliczne (*)	75 876
4.3	- Pozostałe ekspozycje detaliczne	360 712
5	Portfel handlowy	22 079
6	Kredytowanie specjalistyczne (bez HVCRE), w tym:	48 769
6.1	- kategoria 1	0
6.2	- kategoria 2	33 718

6.3	- kategoria 3	4 126
6.3	- kategoria 4	5 832
6.4	- kategoria 5	5 093
7	Ekspozycje kapitałowe	18 428
8	Pozycje sekurytyzacyjne	0
9	Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi	85 156
10	WYMOGI KAPITAŁOWE DLA RYZYKA KREDYTOWEGO, KREDYTOWEGO KONTRAHENTA, ROZLICZENIA / DOSTAWY, DUŻYCH EKSPOZYCJI PRZEKRACZAJĄCYCH LIMITY I INNE AKTYWA	2 041 876
10.1	- w tym ryzyko kredytowe kontrahenta	28 307
11	Wymogi zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej	19 777
12	WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU RYZYKA RYNKOWEGO	29 103
13	WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU RYZYKA OPERACYJNEGO	271 126
14	WYMOGI KAPITAŁOWE NA RYZYKO - RAZEM (bez korekt nadzorczych)	2 361 882
15	KOREKTY NADZORCZE (**)	608 484
16	WYMOGI KAPITAŁOWE NA RYZYKO - RAZEM (po korektach nadzorczych)	2 970 366

(*) Wymogi kapitałowe wyliczone metodą IRB

(**) Dodatkowy wymóg wynikający z tymczasowego ograniczenia nadzorczego, wyjaśnienie w części XVII.1 Informacji

W przypadku kategorii ekspozycji kapitałowych, kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem oblicza się przy użyciu uproszczonej metody ważenia ryzykiem, zdefiniowanej w art. 150.2 CRR. Wymogi te stanowią kwotę nieistotną w odniesieniu do kwoty wymogu w zakresie funduszy własnych na ryzyko kredytowe.

IV.3 Wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe, rozliczenia/dostawy, limitu dużych ekspozycji przekraczających limity

- Ryzyko rynkowe

Grupa stosuje metody standardowe dla wyliczania wymogów kapitałowych na różne podrodzaje ryzyka rynkowego. W Grupie wystąpiły wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko specyficzne instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stopy procentowej. Ekspozycja na ryzyko rynkowe nie była istotna. Wymogi kapitałowe z tego tytułu stanowiły ok. 1% sumy wymogów kapitałowych (bez ograniczenia nadzorczego) na 31.12.2015 r.

- Ryzyko rozliczenia, dostawy, dużych ekspozycji przekraczających limity dużych zaangażowań

Wymogi kapitałowe z tytułu powyższych rodzajów ryzyka nie występowały na 31.12.2015 r.

IV.4 Wymogi kapitałowe na ryzyko operacyjne i straty z tego tytułu

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są zgodnie z metodą standardową (CRR art. 317-320). Stanowiły one ok. 11% sumy wymogów kapitałowych (bez ograniczenia nadzorczego) na 31.12.2015 r.

Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego

Poniższa tabela prezentuje zdarzenia ryzyka operacyjnego zarejestrowane w bazie zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2015 roku.

Tabela nr 6 Zdarzenia ryzyka operacyjnego, w podziale na kategorie zdarzeń i wielkość straty

Kategoria zdarzenia	Liczba zdarzeń	Strata netto	Strata brutto
	szt.	mln zł	mln zł
Oszustwo zewnętrzne	74	0,3	7,7
Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	56	0,1	0,4
Pozostałe	4	0,3	0,4
RAZEM	134	0,7	8,5

Obowiązujący w Banku system zarządzania ryzykiem operacyjnym wymaga identyfikacji przyczyn wystąpienia zdarzenia i wprowadzenia akcji ograniczających częstotliwości wystąpienia i wpływu finansowego straty poprzez m.in. zmianę przebiegu procesów, wzmocnienie kontroli wewnętrznej, korekty dokumentacji bankowej oraz dedykowane szkolenia.

Bank w 2015 roku nie odnotował istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego tzn. takich dla których strata brutto przekraczałaby 10% wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

Strukturę wymogów kapitałowych na inne, poza ryzykiem kredytowym, rodzaje ryzyka, przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7 Struktura wymogów kapitałowych na ryzyko pozycji, dużych ekspozycji przekraczających limity, ryzyko walutowe, rozliczenia, cen towarów, operacyjne według stanu na 31.12.2015 roku (w tys. zł)

Wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe, rozliczenia, dostawy, limitu dużych zaangażowań przekraczających limity, operacyjne	Wartość
Wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe, w tym:	29 103
- Ryzyko walutowe	0
- Ryzyko cen towarów	0

- Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	0
- Ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych	21
- Ryzyko ogólne stóp procentowych	29 082
Wymóg kapitałowy na ryzyko rozliczenia	0
Wymóg kapitałowy na ryzyko dostawy	0
Wymóg kapitałowy z tytułu dużych ekspozycji przekraczających limity koncentracji	0
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	271 126

V. Ryzyko kredytowe

V.1 Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta (CRR art. 439)

Ryzyko kredytowe kontrahenta oznacza ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta transakcji, przed ostatecznym rozliczeniem przepływów pieniężnych związanych z tą transakcją.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta dotyczy ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych, z tytułu transakcji odkupu, transakcji udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem rozliczenia oraz transakcji z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego.

W ramach powyższego katalogu, na koniec 2015 r. w Grupie występowały instrumenty pochodne, zaś transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcje z długim terminem rozliczenia oraz transakcje z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego nie występowały lub ich kwota była nieistotna.

Grupa prezentuje ekspozycję na ryzyko kredytowe kontrahenta przede wszystkim z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających oraz instrumentów pochodnych wynikających z umów zawartych z klientami.

➤ *Kapitał wewnętrzny (Art. 439.a)*

W odniesieniu do metod stosowanych do przypisywania kapitału wewnętrznego do ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta, wykorzystywana jest zmodyfikowana metoda Credit Risk², z wykorzystaniem parametrów ryzyka kontrahenta: PD, LGD i EAD.

Limity kredytowe

Limity kredytowe na ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta są ustalane w ramach limitów zaangażowania na banki oraz klientów niebankowych będących stronami transakcji.

² Statystyczny model ryzyka kredytowego, opracowany przez Credit Suisse First Boston

W odniesieniu do banków, limity zaangażowania są wyznaczone zgodnie z Instrukcją wyznaczania i kontroli limitów zaangażowania wobec banków zagranicznych i krajowych. W przypadku transakcji wymiany walut, swapów walutowych, opcje walutowych, transakcji depozytowych, transakcji FRA, swapów stopy procentowej oraz swapów kapitałowo-odsetkowych („limit na transakcje wymiany walut i depozytowe”) - ustalone są limity częściowe, które oznaczają maksymalną kwotę zaangażowania Banku z tytułu nierozliczonych transakcji kupna/sprzedaży walut (spot i terminowych), czynnych (niezwróconych) depozytów terminowych, złożonych w banku zagranicznym lub krajowym (bez uwzględnienia należnych odsetek) oraz pozostałych nierozliczonych transakcji, o których mowa wyżej. Niezależnie od limitów częściowych, zostały ustalone limity rozliczeniowe, związane z koncentracją zobowiązań kontrahenta wobec Banku, w ustalonej w terminie ich zawarcia dacie rozliczenia (“data waluty”).

Grupa zawiera także umowy instrumentów pochodnych na zlecenie klientów. W odniesieniu do limitów na transakcje skarbowe (w tym pochodne) zawierane z klientami niebankowymi, ich przyznanie klientowi warunkuje³ wykonanie przez Banku transakcji pochodnej na zlecenie klienta. Bank wymaga, aby klient ubiegający się o limit skarbowy posiadał zdolność kredytową na dotychczasowe zaangażowanie oraz dodatkowo na kwotę stanowiącą określoną część rozpatrywanego limitu skarbowego, nadany rating ryzyka oraz naturalną ekspozycję klienta, czyli przepływy gotówkowe klienta z tytułu sprzedaży lub zakupu w walucie wymiennej innej niż złote.

➤ *Zabezpieczenia (Art. 439.b)*

W ramach strategii ustanawiania zabezpieczenia, stosowane są szeroko umowy o dostarczenie zabezpieczenia - tzw. umowy CSA (Credit Support Annex), będące aneksami do umów ramowych ISDA.

Bank zawiera transakcje na instrumentach pochodnych z innymi uczestnikami rynku międzybankowego, z którymi ma podpisane umowy ramowe ISDA (International Swaps and Derivatives Agreements). Zgodnie z obecną praktyką rynkową wraz z umowami ISDA podpisywane są umowy CSA regulujące kwestie zabezpieczania ekspozycji wynikającej z zawartych transakcji pochodnych. Umowy CSA mają charakter umów bilateralnych i dają symetryczne prawo żądania wniesienia depozytu zabezpieczającego przez stronę, której wycena zawartych instrumentów pochodnych na dany dzień jest ujemna.

Pozycja wynikająca z zawartych transakcji pochodnych z klientami innymi niż klienci bankowi jest niezwłocznie przekazywana do zarządzania przez dealerów rynku międzybankowego i podlega zabezpieczeniu (hedging) transakcją rynku międzybankowego.

Zasady ustalania rezerw kredytowych w odniesieniu do ryzyka kredytowego (w tym w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta) są przedstawione w części „Zarządzanie Ryzykiem Finansowym - Ryzyko kredytowe” Roczego Raportu Finansowego.

³ Możliwe jest zawarcie transakcji pod depozyty zabezpieczający, przy braku limitu skarbowego

- Ryzyko niekorzystnych korelacji (Art. 439.c)

Grupa nie identyfikuje jako istotne ekspozycji na ryzyko niekorzystnych korelacji.

- Wpływ wartości zabezpieczenia, jakie musiałaby zapewnić instytucja przy obniżeniu oceny jej wiarygodności kredytowej (Art. 439.d)

Bank jest stroną umowy pożyczki z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym („Finance Contract”). Kwota pożyczki wynosi 100 mln Euro.

Wg stanu na koniec 2015 r. pożyczka zabezpieczona jest obligacjami Skarbu Państwa WZ0117 o wartości nominalnej 554 mln zł.

Zgodnie z zapisami Finance Contract, w przypadku obniżenia ratingu Banku poniżej poziomy BBB-, konieczne jest ustanowienie dodatkowego zastawu w formie i wysokości akceptowalnej dla EIB.

- Art. 439.e, 439.f, 439.g, 439.h, 439.i

Wartości godziwe umów z tytułu poszczególnych instrumentów pochodnych, wartości nominalne instrumentów w terminach pozostających do realizacji oraz wycenę pochodnych instrumentów finansowych przedstawiono w notach do Roczego Raportu Finansowego (Nota 16f).

Dane dotyczące depozytów zabezpieczających i kompensowania należności i zobowiązań na bazie umów ramowych zostały przedstawione w Informacjach uzupełniających do Roczego Raportu Finansowego.

Grupa stosuje dla określenia wartości ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych metodę wyceny według wartości rynkowej zgodnie z art. 274 CRR.

V.2 Korekty z tytułu ryzyka kredytowego (CRR art. 442)

- Art. 442.a, 442.b

Strategia i polityka Grupy w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizacyjnych została zaprezentowana w Raporcie, w części 3 „Ryzyko kredytowe” w rozdziale 8 poświęconym zarządzaniu ryzykiem finansowym. Został tam zawarty szczegółowy opis:

- Organizacji procesu identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego
- Analizy indywidualnej utraty wartości dla należności kredytowych
- Analizy kolektywnej portfela kredytowego

- Art. 442.c

Kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe (bez ryzyka kredytowego kontrahenta) po rozliczeniu równoważących się transakcji i przed uwzględnieniem skutków

ograniczenia ryzyka kredytowego, w podziale na kategorie ekspozycji (Oryginalna ekspozycja), obliczona dla celów wymogów w zakresie funduszy własnych

Tabela nr 8 Kwota oryginalnej ekspozycji na ryzyko kredytowe (bez ryzyka kredytowego kontrahenta) po rozliczeniu równoważących się transakcji i przed uwzględnieniem skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, w podziale na kategorie ekspozycji (Oryginalna ekspozycja), wg stanu na 31.12.2015 r. i wartość średnia (kwartalna) w 2015 r. (w tys. zł)

Kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe (bez ryzyka kredytowego kontrahenta) po rozliczeniu równoważących się transakcji i przed uwzględnieniem skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, w podziale na kategorie ekspozycji (Oryginalna ekspozycja)	Wartość	Wartość średnia w 2015 roku (kwartalnie)
Portfel detaliczny, w tym:	38 049 079	38 204 428
* Kredyty zabezpieczone na nieruchomości (klasa IRB RRE)	28 016 163	28 456 737
* Kwalifikowane kredyty odnawialne (klasa IRB QRRE)	3 148 388	3 060 261
* Pozostałe kredyty detaliczne	4 883 160	4 740 886
* Małe przedsiębiorstwa	2 001 368	1 946 543
Portfel kredytów dla przedsiębiorstw	17 605 463	17 706 206
Należności od instytucji	3 231 840	3 899 619
Należności od sektora rządowego i banków centralnych	14 977 882	12 786 435
Portfel handlowy	408 739	1 696 821
RAZEM	74 273 004	74 293 508

➤ Art. 442.d

Grupa nie prezentuje rozkładu geograficznego ekspozycji, z racji nieistotnych ekspozycji wobec kontrahentów zlokalizowanych poza Polską.

➤ Art. 442.e

W Raporcie finansowym (część 3e „Kredyty i pożyczki” w rozdziale ósmym na temat zarządzania ryzykiem finansowym) zaprezentowano szczegółowe dane liczbowe w zakresie:

- Struktury kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom oraz podstawowe parametry jakości portfela kredytowego:
 - Kredyty nieprzeterminowane i bez rozpoznanej utraty wartości, łącznie z podziałem ekspozycji według stopni ryzyka stosowanych w systemie ratingów wewnętrznych
 - Kredyty przeterminowane, ale bez rozpoznanej utraty wartości, łącznie z podziałem według czasu trwania opóźnienia w spłacie i portfela kredytowego (przedsiębiorstwa, kredyty hipoteczne, pozostałe kredyty detaliczne)
 - Łączne kredyty bez rozpoznanej utraty wartości)
 - Odpisy z tytułu utraty wartości

- Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości, łącznie z podziałem według rodzaju analizy (indywidualna, kolektywna) i portfela kredytowego
- Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości objętego analizą indywidualną, łącznie z podziałem według rodzaju produktu kredytowego, stopnia pokrycia odpisami aktualizacyjnymi (korektami z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego) i według walut
- Wielkość i struktura kredytów i pożyczek objętych restrukturyzacją należności
- Rozkład ekspozycji w zależności od branży i z podziałem na kategorie ekspozycji/rodzaje produktu (część 3i „Koncentracja ryzyka aktywów finansowych z ekspozycją na ryzyko kredytowe” w rozdziale na temat zarządzania ryzykiem finansowym).

➤ Art. 442.f

Grupa przedstawiła podział portfela głównych należności według terminów zapadalności dla głównych typów ekspozycji: lokaty oraz kredyty udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym (Nota do Roczego Raportu Finansowego nr 15b), kredyty i pożyczki udzielone klientom (Nota do Roczego Raportu Finansowego nr 18e).

➤ Art. 442.g

Poniższa tabela prezentuje podział należności kredytowych według istotnych branż, wraz z przedstawieniem wartości ekspozycji o utraconej wartości, ekspozycji przeterminowanych, odpisów z tytułu aktualizacji wartości (korekty z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego), kwot spisanych z ewidencji bilansowej związanych z odpisami z tytułu aktualizacji wartości.

Tabela nr 9 Podział należności kredytowych według istotnych branż, wraz z przedstawieniem wartości ekspozycji o utraconej wartości, ekspozycji przeterminowanych, odpisów z tytułu aktualizacji wartości (korekty z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego), kwot spisanych z ewidencji bilansowej związanych z odpisami z tytułu aktualizacji wartości, w tys. zł, na 31.12.2015 r.

	Sektor	Zaangażowanie bilansowe	Zaangażowanie pozabilansowe	Łączne zaangażowanie
A	Rolnictwo	96 682	14 287	110 969
B	Górnictwo	233 515	2 679	236 194
C	Przetwórstwo przemysłowe	3 845 339	1 717 577	5 562 916
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	180 784	145 234	326 018
E	Dostawy wody, ścieki i odpady	110 342	58 317	168 659
F	Budownictwo	1 012 225	791 475	1 803 700
G	Handel i naprawy	3 900 771	1 724 140	5 624 911
H	Transport i gosp. magazynowa	2 137 820	177 860	2 315 680
I	Hotele i restauracje	123 322	10 338	133 660
J	Informacja i komunikacja	331 318	244 869	576 187
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	73 583	203 115	276 698
L	Obsługa nieruchomości	612 575	52 106	664 681
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	334 759	161 382	496 141
O	Administracja publiczna	394 854	93 590	488 444
P	Edukacja	47 480	63 716	111 196
Q	Opieka zdrowotna	148 251	45 071	193 322
R	Kultura, rekreacja i rozrywka	21 662	3 298	24 960
N+S	Usługi pozostałe	609 850	167 596	777 446
	Razem	14 215 133	5 676 650	19 891 783

	Sektor	Zaangażowanie bilansowe z utratą wartości	Zaangażowanie bilansowe przeterminowane > 4 dni	Korekty w tytule ogólnego ryzyka kredytowego (IBNR)	Korekty w tytule szczególnego ryzyka kredytowego (impaired)	Kwoty spisane z ewidencji bilansowej w 2015 r.
A	Rolnictwo	2 901	5 787	773	2 066	338
B	Górnictwo	2 606	5 624	1 133	1 034	8
C	Przetwórstwo przemysłowe	257 817	190 382	22 468	181 727	8 513
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	509	691	1 001	356	17
E	Dostawy wody, ścieki i odpady	2 337	5 185	705	1 999	69
F	Budownictwo	274 238	267 376	5 719	210 938	8 371
G	Handel i naprawy	184 027	322 958	27 403	123 739	13 846
H	Transport i gosp. magazynowa	62 141	295 729	12 406	36 720	4 364
I	Hotele i restauracje	36 347	13 019	682	11 003	392
J	Informacja i komunikacja	16 147	16 943	1 968	12 486	448
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5 286	9 381	548	3 470	774
L	Obsługa nieruchomości	69 160	98 947	4 660	18 154	16 359
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	38 396	45 222	2 401	31 779	1 794
O	Administracja publiczna	10	531	174	8	0
P	Edukacja	2 225	4 006	294	1 191	20
Q	Opieka zdrowotna	2 189	3 092	904	1 473	6
R	Kultura, rekreacja i rozrywka	3 279	11 241	497	2 384	124
N+S	Usługi pozostałe	51 934	87 036	3 650	23 792	3 189
	Razem	1 011 551	1 383 148	87 385	664 320	58 630

Jednocześnie w rozdziale „Ryzyko kredytowe” Sprawozdania Zarządu przedstawiono generalną ocenę poziomu ryzyka kredytowego oraz ocenę zmian w tym zakresie zaobserwowanych w bieżącym roku, wraz z kluczowymi wskaźnikami jakości

aktywów. Przedstawiono tam też ocenę stopnia koncentracji portfela kredytowego w podziale na rodzaje produktów i branże.

➤ Art. 442.h

Grupa nie prezentuje informacji z podziałem na ważne obszary geograficzne, z racji nieistotnego zaangażowania wobec kontrahentów zlokalizowanych w państwach innych niż Polska.

➤ Art. 442.i

Uzgodnione zmiany korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego dla ekspozycji o utraconej wartości zostały zawarte w Notach do Roczno Raportu Finansowego.

V.3. Korzystanie z ratingów zewnętrznych (ECAI)⁴ (CRR art. 444)

Przy wyliczaniu wymogów z tytułu funduszy własnych dla podmiotów nie będących instytucjami finansowymi i podmiotami rządowymi, Grupa nie korzysta z ocen ratingowych nadanych przez dopuszczone zewnętrzne agencje oceny ryzyka kredytowego (ECAI). Jest to uzasadnione nieistotną ilością kredytobiorców i kontrahentów, posiadających rating nadany przez ECAI.

Poniższa tabela prezentuje przyporządkowanie ratingu zewnętrznego każdej z wyznaczonych ECAI do stopni jakości kredytowej w jednolitej skali ratingowej Master Scale. Grupa uznaje następujące zewnętrzne agencje ratingowe: Fitch, Moody's, Standard & Poors.

Tabela nr 10 Jednolita skala ratingowa Banku a ratingi zewnętrznych agencji ratingowych

Klasy ratingowe w MS	Fitch	Moody's	S&P
1	AAA	Aaa	AAA
1	AA+	Aa1	AA+
2	AA	Aa2	AA
2	AA-	Aa3	AA-
3	A+	A1	A+
3	A	A2	A
4	A-	A3	A-
5	BBB+	Baa1	BBB+
6	BBB	Baa2	BBB
7	BBB-	Baa3	BBB-
8	BB+	Ba1	BB+
9	BB	Ba2	BB
10	BB-	Ba3	BB-
11	B+	B1	B+
12	B lub niższy	B2 lub niższy	B lub niższy

⁴ ECAI - ang.: *Eligible Credit Assessment Institution*

V.4 Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne (CRR art. 449)

Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne nie występują (Roczny Raport Finansowy, Informacje uzupełniające).

VI. Bufory kapitałowe, wskaźniki globalnego znaczenia systemowego (CRR art. 440, 441)

Grupa i Bank są adresatami wydanego w październiku 2015 roku zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącego utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego na poziomie 3,83 p.p. w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z udzielonych walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych. Wymóg ten powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada 2.87 p.p.). Podobne zalecenie otrzymało również kilka innych banków istotnie zaangażowanych w walutowe kredyty hipoteczne dla gospodarstw domowych. Grupa i Bank planuje osiągnięcie wymaganych poziomów określonych przez KNF do końca czerwca 2016 r. Jednocześnie Grupa i Bank - tak jak inne banki w Polsce - jest zobowiązana do utrzymywania bufora zabezpieczającego w wysokości 1,25 p.p. od początku 2016 roku.

Zgodnie ze stanowiskiem KNF, powyższe wymogi (bufor indywidualny na ryzyko walutowych kredytów hipotecznych i bufor zabezpieczający) są dodawane do zalecanych przez KNF w 2015 roku minimalnych poziomów łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie 12% oraz współczynnika Tier 1 na poziomie 9%. Zalecane w 2015 roku przez KNF poziomy współczynniki kapitałowych były istotnie wyższe niż wymagane przez Rozporządzenie CRR (odpowiednio 8% TCR oraz 6% współczynnik Tier 1).

Oznacza to, że minimalne wskaźniki kapitałowe Banku (i Grupy), uwzględniając dodatkowe wymogi kapitałowe nałożone przez KNF, wynosily na 31.12.2015 r.:

Współczynnik Tier 1 (T1)	= 9% + 2,87% = 11,87%
Współczynnik kapitałowy (TCR)	= 12% + 3,83% = 15,83%.

VII. Aktywa obciążone (CRR art. 443)

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat aktywów obciążonych Grupy. Dla celów niniejszych ujawnień dany składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Według stanu na 31 grudnia 2015 Grupa zabezpieczała aktywami zobowiązania z następujących tytułów:

- kredyt lombardowy,
- umowa pożyczki,
- transakcje na kontraktach terminowych na obligacje,
- transakcje na instrumentach pochodnych,
- Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Terminowych,
- Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW CCP

Tabela nr 11 Aktywa obciążone, dane w tys. zł na 31 grudnia 2015

Aktywa Grupy	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa obciążonych papierów wartościowych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa nieobciążonych papierów wartościowych
Aktywa razem	2 671 669		63 563 587	
Kredyty na żądanie			1 698 582	
Instrumenty kapitałowe			228 268	228 268
Dłużne papiery wartościowe	689 983	689 983	13 366 323	13 366 323
Pozostałe kredyty i pożyczki	1 981 686		46 451 744	
Inne aktywa			1 818 670	

Dodatkowo Bank był zobowiązany do utrzymywania w okresie od 31 grudnia 2015 r. do 31 stycznia 2016 r. na rachunku bieżącym Banku w NBP średniego salda o wartości 1 891 624 tys. zł.

VIII. Ryzyko rynkowe

VIII.1 Ekspozycja na ryzyko rynkowe (CRR art. 445)

Kwoty wymogów w zakresie funduszy własnych na różne rodzaje ryzyka rynkowego zostały zaprezentowane w punkcie IV.3 Ujawnień. Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko rynkowe zostały przedstawione w Rocznym Raporcie Finansowym, w części dotyczącej zarządzania ryzykiem rynkowym, w rozdziale na temat zarządzania ryzykiem finansowym.

VIII.2 Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym (CRR art. 447)

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. Grupa posiadała ekspozycje kapitałowe nie klasyfikowane do portfela handlowego o łącznej wartości bilansowej 227 964 tys. zł. Przyjęte metody wyceny, klasyfikację w bilansie oraz efekt wyceny do wartości godziwej dla akcji kwotowanych na aktywnym rynku przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 12 Ekspozycje w papierach wartościowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym, dane w tys. zł.

Klasyfikacja bilansowa	Metoda wyceny	Wartość bilansowa	Efekt wyceny na aktywnym rynku kwotowanym ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny
Inwestycja w jednostki podporządkowane	Praw własności	1 378	-
Akcje i udziały dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa; dla akcji i udziałów niekwotowanych na aktywnym rynku	226 334	213 075
Akcje i udziały dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa; wyliczana na bazie kwotowań aktywnego rynku	252	243

Najistotniejsze z punktu widzenia wartości bilansowych, ekspozycje w papiery kapitałowe Grupy według stanu na 31 grudnia 2015 r., wraz z przypisaniem celów strategicznych przedstawiały się następująco:

1. Visa Europe Ltd.; wartość bilansowa 213 075 tys. zł. - zaangażowanie kapitałowe wiąże się z prowadzoną działalnością bankową;

Bank Millennium, będąc członkiem Visa Europe Ltd, znajduje się w gronie beneficjentów transakcji zawartej w dniu 2 listopada 2015 r. pomiędzy Visa Inc. a Visa Europe Ltd. Zgodnie z upublicznionymi przez Visa Inc. informacjami na wartość transakcji składa się płatne na rzecz beneficjentów z góry 16,5 mld EUR, oraz potencjalne dodatkowe, uzależnione od wyniku finansowego, wypłaty w wysokości do 4,7 mld EUR, płatne po upływie czterech lat od daty zakończenia transakcji, dając łączną kwotę transakcji w wysokości do 21,2 mld EUR. Suma płatna z góry obejmuje zapłatę w gotówce w wysokości 11,5 mld EUR oraz akcje uprzywilejowane wymienne na akcje zwykłe Visa Inc. klasy A wyceniane na 5 mld EUR.

Bank otrzymał od Visa Europe następujące wstępne szacunki kwoty płatności z tytułu transakcji, wyliczonych na podstawie udziału Banku w biznesie Visa w Europie:

- 55,5 mln EUR w gotówce,
- akcje wyceniane na 19 mln EUR (wg. kursów na dzień 18.10.2015).

Zgodnie z proponowanym harmonogramem powyższe płatności zostaną rozliczone do dnia 30 czerwca 2016.

Warunki i realizacja harmonogramu płatności są uzależnione od akceptacji ze strony organów regulujących poszczególne rynki europejskie.

Ostateczne potwierdzenie rzeczywistej wysokości kwot płatnych do 30 czerwca 2016 ma nastąpić 1 marca 2016.

Na podstawie otrzymanych informacji Bank dokonał ponownego oszacowania wartości godziwej akcji VISA w księgach Banku na dzień 31 grudnia 2015 roku, a efekt został ujęty w innych całkowitych dochodach. Mając na uwadze, że Bank nadal czeka na ostateczne potwierdzenie kwot do otrzymania (ich wartość może ulec zmianie ze względu na koszty transakcji lub ewentualne obiekcje członków Visa Europe odnośnie ich uczestnictwa w rozliczeniu), jak również szeroki horyzont czasowy transakcji (czynnik niepewności i czynnik dyskontowania), Bank kierując się zasadą ostrożnej wyceny rozpoznał w księgach na dzień 31 grudnia 2015 wycenę akcji VISA w kwocie 50 milionów EUR.

2. Polski Standard Płatności sp. z o.o.; wartość bilansowa 12 332 tys. zł. - celem zaangażowania kapitałowego jest wprowadzenie do oferty Banku nowych produktów i usług dla klientów Banku,
3. Lubuskie Fabryki Mebli S.A.; wartość bilansowa 1 378 tys. zł.- celem pierwotnym zaangażowania kapitałowego w LFM SA było uzyskanie zysków kapitałowych.
4. Biuro Informacji Kredytowej S.A.; wartość bilansowa 400 tys. zł - zaangażowanie kapitałowe wiąże się z prowadzoną działalnością bankową;
5. Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.; wartość bilansowa 313 tys. zł - zaangażowanie kapitałowe wiąże się z prowadzoną działalnością bankową;
6. Giełda Papierów Wartościowych SA; wartość bilansowa 252 tys. zł. - zaangażowanie kapitałowe wiąże się z prowadzoną działalnością na rynku kapitałowym.

W analizowanym okresie (rok 2015) Grupa:

- nie dokonywała zmian zasad rachunkowości ani metod wyceny dla akcji i udziałów,
- nie zrealizowała zysków ani strat na sprzedaży akcji i udziałów sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży,
- w kalkulacji funduszy własnych Grupy według stanu na 31 grudnia 2015 roku rozpoznano dodatni efekt wyceny akcji z portfela dostępne do sprzedaży ujmowany w kapitale z aktualizacji wyceny w wysokości 69 036 tys. zł.

VIII.3 Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym (CRR art. 448)

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym zostały przedstawione w Rocznym Raporcie Finansowym, w części dotyczącej zarządzania ryzykiem rynkowym, w rozdziale na temat zarządzania ryzykiem finansowym.

IX. Ryzyko operacyjne (CRR art. 446)

Opis metody wyliczania oraz kwoty wymogów w zakresie funduszy własnych na ryzyko operacyjne zostały zaprezentowane w punkcie IV.4 Ujawnień.

X. Polityka w zakresie wynagrodzeń (CRR art. 450)

Procesy decyzyjne w zakresie polityki wynagrodzeń

W roku 2012 Bank wdrożył „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium SA” opracowaną na podstawie założeń dotyczących wynagradzania pracowników w Grupie Banku Millennium - z uwzględnieniem stosowanego systemu zarządzania i kontroli wewnętrznej oraz wymogów Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 - przez powołany w tym celu zespół projektowy złożony z ekspertów z zakresu HR, prawa bankowego i prawa pracy, zarządzania ryzykiem oraz zapewnienia zgodności. Metoda analizy zakresów odpowiedzialności za decyzje obarczone ryzykiem, przyjęte założenia wynagradzania oraz zasady i kryteria oceny były przedstawiane specjalnie w tym celu powołanemu Komitetowi Sterującemu. Weryfikacji Komitetu podlegała wyłoniona lista stanowisk i osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji istotnie wpływających na profil ryzyka banku. Przy ustalaniu „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze” nie korzystano z usług konsultantów zewnętrznych.

W roku 2013 treść „Polityki” została uszczegółowiona dokumentami opisującymi zasady wdrożenia Polityki odrębnie dla Członków Zarządu Banku i pozostałych pracowników Grupy podejmujących ryzyko („Risk Takers”) oraz zweryfikowana biorąc pod uwagę Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36 UE. Uaktualnienia były przygotowywane wewnętrznie przez zespół projektowy złożony z ekspertów w zakresie zarządzania ryzykiem, zapewnienia zgodności oraz prawa - pod kierunkiem dyrektora Departamentu HR.

W roku 2015 Polityka uzupełniona została min. o zasady przyznawania stałych składników wynagrodzeń. Zmianie uległa również nazwa na „Polityka wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium”. Obecnie obowiązująca Polityka uwzględnia wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego rekomendacje ujęte min. w Zasadach Ładu Korporacyjnego obowiązujących w instytucjach nadzorowanych, oraz zapisy z funkcjonującej dotychczas „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium SA”.

Polityka została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku 24 kwietnia 2015 r. Dnia 22 października 2015 r. Polityka ta została poddana procesowi przeglądu przez Komitet Personalny Rady Nadzorczej.

Skład, zakres zadań i tryb pracy Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej w 2015 roku

Nadzór nad wynagrodzeniami osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium pełni Komitet Personalny Rady Nadzorczej, w składzie:

do dnia 21 maja 2015 r.:	od dnia 21 maja 2015 r.:
<ol style="list-style-type: none">1. Maciej Bednarkiewicz - Przewodniczący2. Nuno Manuel da Silva Amado3. Luis Pereira Coutinho4. Marek Furtek5. Bogusław Kott	<ol style="list-style-type: none">1. Andrzej Koźmiński - Przewodniczący2. Nuno Manuel da Silva Amado3. Miguel de Campos Pereira de Bragança4. Bogusław Kott

Komitet jest odpowiedzialny min. za określanie warunków zatrudnienia, określanie kryteriów ocen oraz dokonywanie oceny pracy Członków Zarządu Banku. Ponadto Komitet Personalny Rady Nadzorczej zgodnie z zakresem swoich kompetencji opiniuje politykę wynagrodzeń, w tym wysokość i rodzaj przyznawanych składników osobom zajmującym stanowiska kierownicze, w tym osób związanych z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

Komitet Personalny Rady Nadzorczej spotykał się w 2015 roku trzykrotnie, w trakcie posiedzeń dokonano przeglądu realizacji „Polityki wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium S.A.” i podjęto decyzje dotyczące przyznania wynagrodzenia zmiennego Członkom Zarządu Banku za zakończone okresy oceny (w tym wynagrodzenia zmiennego o odroczonej wypłacie).

Rada Nadzorcza raz do roku przedstawia Walnemu Zgromadzeniu (WZA) raport z oceny funkcjonowania polityki wynagrodzeń w Grupie Banku Millennium. WZA ocenia czy zatwierdzona Polityka sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu Banku, a także ustala wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej.

Informacje na temat systemu wynagrodzeń, w tym na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityki odraczania płatności i kryteriów nabywania uprawnień:

Wynagrodzenia osób podejmujących decyzje wpływających na profil ryzyka kształtowane są w szczególności w odniesieniu do:

- zakresu zadań realizowanych w danej jednostce organizacyjnej,
- zakresu odpowiedzialności stawianego przed pracownikami
- na podstawie analizy informacji płacowych przedstawianych w badaniach wynagrodzeń na rynku pracy w instytucjach finansowych.

Pula premiowa a wyniki

Zmienne składniki wynagrodzeń - roczna pula premiowa dla osób zajmujących stanowiska kierownicze jest przyznawana po uprzedniej analizie sytuacji Banku w zakresie:

- osiągniętych wyników biznesowych: zysku netto, wyniku na działalności bankowej, wskaźnika kosztów do dochodów, wskaźnika ROE;
- płynności: wskaźnika kredyty/depozyty, poziomu wartości aktywów płynnych;
- wskaźników adekwatności kapitałowej w odniesieniu do poziomu referencyjnego KNF.

Wyniki Banku przed przyznaniem puli premiowej na wynagrodzenia zmienne dla osób zajmujących stanowiska kierownicze są analizowane w perspektywie trzyletniej.

Poziom puli premiowej jest skorelowany z osiągnięciem wyniku na działalności bankowej, zysku netto, wskaźnika koszty /dochody, ROE. Wskaźniki adekwatności kapitałowej w ocenianym okresie nie mogą obniżyć się poniżej poziomów akceptowanych przez KNF. Wskaźniki ryzyka odnoszące się do płynności Banku w ocenianym okresie nie mogą obniżyć się poniżej poziomów akceptowanych przez KNF.

Pula premiowa może być zwiększana wraz z poprawą wskaźników. Pula premiowa przeznaczona na wypłaty premii Członków Zarządu nie może przekraczać wartości 100% łącznych rocznych wynagrodzeń zasadniczych oraz 2% Skonsolidowanego Zysku Netto Grupy Millennium. Wynagrodzenie zmienne osoby objętej Polityką nie może przekraczać 100% jej łącznego rocznego wynagrodzenia stałego.

Polityka odroczenia płatności

Członkowie Zarządu

Przyznanie i wypłata 50% wartości zmiennych składników wynagrodzeń następuje po zakończeniu okresu rozliczeniowego i po ogłoszeniu wyników finansowych a wypłata 50% wynagrodzenia zmiennego podlega odroczeniu na 3 lata, płatnego w równych rocznych ratach. Członkowie Zarządu otrzymują każdą przyznaną część premii - wypłaconą w roku następującym po okresie rozliczeniowym i odroczonej - w połowie w gotówce a w połowie i w instrumencie finansowym, którego wartość odnosi się do wartości akcji Banku Millennium.

Pozostałe osoby objęte Polityką zmiennych składników wynagrodzeń:

Pozostałym osobom objętym Polityką zmiennych składników wynagrodzeń premia wypłacana jest w 50% w formie gotówkowej w roku następującym po danym roku obrotowym. Pozostałe 50%, jest wypłacane w instrumencie finansowym odnoszącym się do wartości akcji Banku Millennium- w równych rocznych ratach przez 3 lata.

Kryteria nabywania uprawnień

Premia, w części odroczonej podlega ponownej ocenie w kolejnych latach i może być na podstawie decyzji Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej zmniejszona lub zatrzymana w zależności od sytuacji finansowej Banku wynikającej z działań podjętych w ocenianym okresie.

Warunkiem wypłaty jest niewystąpienie poniższych zdarzeń:

- istotna korekta wyników w odniesieniu do ocenianego okresu,
- niski poziom wyników Banku zagrażający bazie kapitałowej,
- materializacja ryzyka decyzji podjętych w ocenianym okresie wpływająca negatywnie na profil ryzyka banku.

Kryteria oceny wyników na poziomie Banku, jednostek organizacyjnych i indywidualnym będące podstawą do ustalenia i wypłaty indywidualnego zmiennego wynagrodzenia

Członkowie Zarządu Banku:

Decyzje dotyczące przyznania premii Członkom Zarządu podejmuje Komitet Personalny Rady Nadzorczej po analizie wyników z uwzględnieniem

kryteriów finansowych:

- wykonanie zaplanowanych budżetów i wskaźników ustalonych dla zarządzanego obszaru działalności,
- porównanie z konkurencyjnymi bankami podobnej wielkości ,
- biznesowe kryteria rynkowe ustalone dla danego okresu;

oraz kryteriów niefinansowych, w szczególności:

- ogólnej jakości zarządzania w obszarze odpowiedzialności,
- skutecznego przywództwa i wkładu w rozwój Banku,
- zarządzania i nadzoru nad jednostkami w obszarze odpowiedzialności.

Pozostałe osoby objęte Polityką zmiennych składników wynagrodzeń:

Komitet Personalny Zarządu Banku Millennium dokonuje oceny pracy w danym okresie rozliczeniowym kierując się kryteriami ilościowymi dla danego obszaru odpowiedzialności (Wyniki działalności bankowej linii biznesowych) oraz uznaniowej oceny indywidualnej jakości pracy z szczególnym uwzględnieniem jakości decyzji wpływających na profil ryzyka banku w perspektywie min. trzyletniej. Na tej podstawie ustala wartość rocznej premii uznaniowej.

Informacje ilościowe dotyczące wynagrodzeń

Zbiorcza informacja ilościowa dotycząca wysokości wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, mających istotny wpływ na profil ryzyka, w rozumieniu artykułu 450 CRR

Tabela nr 13 Zagregowane informacje ilościowe dotyczące łącznego wynagrodzenia za 2015 r., z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa oraz z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (w tys. zł)

Linie biznesowe	Łączne wynagrodzenie		
	Zarząd Banku	Risk Takers (bez Członków Zarządu)	Łącznie
Bankowość Detaliczna		1 033	1 033
Bankowość Przedsiębiorstw		4 759	4 759
Ogólne Zarządzanie Bankiem	15 152	5 655	20 807
Łącznie	15 152	11 447	26 599

Tabela nr 14 Wysokość wynagrodzeń za 2015 rok z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczba osób je otrzymujących; wysokość i forma wynagrodzenia zmiennego z podziałem na świadczenia pieniężne, akcje i instrumenty związane z akcjami oraz inne typy; wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą z podziałem na części już przysługujące i jeszcze nieprzysługujące; z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (w tys. zł)

	Zarząd Banku	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Liczba osób	8	26	6
Wynagrodzenie stałe	9 152	7 731	1 778
Wynagrodzenie zmienne (*)	6 000	1 581	357
Gotówka łącznie	3 000	792	190
Gotówka wypłacona	1 500	792	190
Gotówka odroczone	1 500	0	0
Instrument finansowy łącznie (*)	3 000	789	167
Instrument finansowy przyznany	1 500	0	0
Instrument finansowy odroczone	1 500	789	167
Instrument finansowy wypłacony	0	0	0

(*) Wynagrodzenie zmienne dla Członków Zarządu Banku za 2015 rok zostało przyznane decyzją Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej Banku w dniu 13.05.2016 r.

	Członkowie Zarządu	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wynagrodzenie zmienne z odroczoną wypłatą - część już przyznana	0	0	0
Wynagrodzenie zmienne z odroczoną wypłatą - część jeszcze nie przyznana	3 000	789	167
Wynagrodzenie zmienne odroczone razem	3 000	789	167

Tabela nr 15 Wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą przyznana w 2015 roku, wypłacona i zmniejszona w ramach korekty o wyniki dla osób zajmujących stanowiska kierownicze z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (tys. zł)

	Członkowie Zarządu	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Liczba osób	7	29	6
Wynagrodzenie z odroczoną wypłatą wypłacone w danym roku obrotowym podlegające zmniejszeniu w ramach korekty związanej z wynikami dotyczącymi poprzednich lat obrotowych	1 608	551	54

Tabela nr 16 Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą w 2015 roku oraz liczba beneficjentów takich płatności wśród osób zajmujących stanowiska kierownicze z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (tys. zł)

	Członkowie Zarządu	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wypłaty związane z podjęciem i z zakończeniem zatrudnienia	1 660	35	0
Najwyższa taka płatność	978,5	35	0

Liczba osób otrzymujących takie płatności	2	1	0
---	---	---	---

Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym.

Nie ma takich osób.

XI. Dźwignia finansowa (CRR art. 451)

Bank dokonał wyliczenia wskaźnika dźwigni na poziomie skonsolidowanym, według stanu na 31.12.2015 r. w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10.10.2014 r. w odniesieniu do wskaźnika dźwigni.

Wartość wskaźnika dźwigni na 31.12.2015 r. w Grupie wynosiła 9,15%.

Grupa przy obliczeniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499. 2 i 3 CRR. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1.

Podział miary ekspozycji całkowitej używanej we wskaźniku dźwigni i wartości wskaźnika dźwigni na 31.12.2015 r przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 17 Podział miary ekspozycji całkowitej i wartość wskaźnika dźwigni na 31.12.2015 r., dane w tys. zł i w % (*)

Wartość i podział ekspozycji całkowitej zgodnie używanej we wskaźniku dźwigni, zgodny ze sprawozdaniem COREP	Wartość
Ekspozycja z tytułu transakcji finansowania papierów wartościowych zgodnie z art. 220 CRR	0
Instrumenty pochodne: wartość rynkowa	684 704
Niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdej chwili bezwarunkowo anulować bez wypowiedzenia	672 665
Inne aktywa	64 922 602
Pozycje pozabilansowe o średnim/niskim ryzyku związane z finansowaniem handlu	105 745
Pozycje pozabilansowe o średnim ryzyku związane z finansowaniem handlu i pozycje pozabilansowe związane z oficjalnie wspieranym finansowaniem eksportu	313 961
Inne pozycje pozabilansowe	38 418
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier 1	9,15%
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier 1	9,13%

Grupa nie stosuje kwot wyłączonych z ekspozycji całkowitej zgodnie z CRR 429.11.

Przy obecnie przyjętych założeniach Strategii Ryzyka i biorąc pod uwagę coroczną ocenę istotności rodzajów ryzyka, Grupa ocenia ryzyko nadmiernej dźwigni

finansowej jako nieistotne, nie opracowano więc desygnowanych procedur w tym obszarze.

W poniższej tabeli zaprezentowano kształtowanie się wskaźnika dźwigni w 2015 r. jego poziom znajduje się na zadawalającym poziomie, przy niewielkich zmianach, nie jest więc uzasadniony opis czynników wpływających na zmiany jego wielkości.

Tabela nr 18 Wartość wskaźnika dźwigni w kwartałach 2015 r. (w %)

Wskaźnik dźwigni	31.03.2015	30.06.2015	30.09.2015	31.12.2015
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier 1	7,82%	7,88%	9,01%	9,15%
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier 1	7,91%	8,01%	8,73%	9,13%

XII. Wymogi kwalifikujące do stosowania poszczególnych instrumentów i metod - stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego (CRR art. 452)

XII.1 Zezwolenie właściwego organu na stosowanie metody IRB (CRR art. 452.a)

Według stanu na 31.12.2015 r. Grupa Banco Comercial Portugues (dominujący właściciel Banku Millennium SA) uzyskała niżej opisane zezwolenia właściwego organu dotyczące stosowania przez Grupę i Bank Millennium SA metody IRB (dalej: „decyzje IRB”). Obydwa zezwolenia zostały wydane przez Banco de Portugal (nadzorca konsolidujący Grupy Banco Comercial Portugues), we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (nadzorca lokalny).

Zezwolenie wydane pod koniec 2012 roku na stosowanie zaawansowanej metody IRB w odniesieniu do dwóch portfeli kredytowych: ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (RRE) oraz wobec odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE). Ta pierwsza decyzja dotycząca IRB zawierała ograniczenie (tzw. floor nadzorczy), zgodnie z którym minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych dla portfeli objętych decyzją musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową. Floor nadzorczy obowiązywał do momentu stwierdzenia przez właściwy organ spełnienia warunków zawartych w przedmiotowej decyzji.

Zezwolenie wydane pod koniec 2014 roku dotyczyło m.in.:

1) zmniejszenia korekty nadzorczej (tzw. floor nadzorczy) dla portfeli RRE i QRRE z 80% do 70% wartości odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową. Floor nadzorczy jest obliczany oddzielnie dla obydwu portfeli i następnie dopasowywany w sytuacji występowania różnic między stratami oczekiwanymi a odpisami na szczególne i ogólne ryzyko kredytowe w ten sposób, aby wpływ tego floora na współczynniki kapitałowe był taki, jak uwzględnienie jedynie 70% wymogów kapitałowych obliczanych metodą standardową. Zgodnie ze stanowiskiem właściwych władz nadzorczych (Europejski Bank Centralny i Komisja Nadzoru Finansowego) przedstawionym w grudniu 2015 roku, walidacja nadzorcza w zakresie zniesienia floora nadzorczego będzie kontynuowana w 2016 roku.2) uzależnienia rozpoczęcia stosowania metody IRB w odniesieniu do klasy pozostałych ekspozycji detalicznych, od spełnienia określonych warunków, w terminie do 30.06.2015 r. Zgodnie ze stanowiskiem właściwych władz nadzorczych (Europejski Bank Centralny i Komisja Nadzoru Finansowego) przedstawionym w grudniu 2015 roku, walidacja nadzorcza w zakresie udzielenia zezwolenia na stosowanie metody IRB w odniesieniu do tego portfela będzie kontynuowana w 2016 roku.

3) uzależnienia rozpoczęcia stosowania metody IRB w odniesieniu do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorstw (w tym kredytowanie specjalistyczne), od spełnienia określonych warunków, przy czym nowy wniosek o stosowanie metody IRB nie powinien być złożony wcześniej niż w dniu 31.12.2016 r.

4) uzależnienia zezwolenia na wprowadzenie zmian w zakresie modeli dotyczących portfeli RRE i QRRE od spełnienia określonych warunków, przy czym nowy wniosek o zgodę na zmianę w metodzie IRB w tym zakresie powinien być złożony do dnia 30.06.2015 r. Zgodnie ze stanowiskiem właściwych władz nadzorczych (Europejski Bank Centralny i Komisja Nadzoru Finansowego) przedstawionym w grudniu 2015 roku, walidacja nadzorcza w zakresie wprowadzenia zmian w modelach RRE i QRRE będzie kontynuowana w 2016 roku.

XII.2 Struktura systemu ratingu wewnętrznego i powiązania między ratingami wewnętrznymi i zewnętrznymi (CRR art. 452.b.i)

Grupa definiuje system ratingowy jako wszystkie metody, procesy, mechanizmy kontroli, systemy gromadzenia danych i systemy informatyczne, które wykorzystuje się przy ocenie ryzyka kredytowego oraz zaliczaniu ekspozycji do odpowiedniej puli charakteryzującej się określonym poziomem ryzyka, w tym także zasady dotyczące nadrzędności modeli ratingowych, o ile mają zastosowanie oraz zasady przelamywania ocen ratingowych. Elementem systemu ratingowego są modele PD, LGD, CCF-EAD (nazywane dalej modelami) oraz metodyki oceny finansowania specjalistycznego.

Ocena ryzyka kredytowego klienta w aspekcie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD) przez klienta opiera się na jednolitej skali ratingowej, zwanej Master Skalą.

Master Skala (MS) składa się z 15 stopni ratingowych, gdzie ratingi od 1 do 3 oznaczają wysoką jakość kredytową, ratingi od 4 do 6 to dobra jakość kredytowa,

ratingi od 7 do 12 to średnia i niska jakość kredytowa, a ratingi 13 - 15 to ratingi proceduralne, zarezerwowane dla ekspozycji o obniżonej wartości.

Wszyscy klienci z dostępnym kredytowaniem, faktycznie wykorzystujący zatwierdzone limity kredytowe lub nie, i wszyscy inni uczestnicy transakcji kredytowej powinni mieć uprzednio nadany rating i być przypisanymi do odpowiedniej puli.

Odpowiednia polityka kredytowa lub ratingowa powinna określać model właściwy do wygenerowania ratingu lub homogenicznej puli dla danego segmentu klienta.

Każdy stosowany model PD musi zostać skalibrowany do MS na podstawie zaobserwowanego lub szacowanego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania.

Rating dla rządów, banków centralnych, organizacji międzynarodowych, wielostronnych banków rozwoju oraz Instytucji może zostać przypisany na podstawie ratingu przyznanego przez uznane agencje ratingowe, zmapowanego na Master Scale. Jeżeli powyższe podmioty będą miały więcej niż jedną ocenę ratingową przyznaną przez uznane agencje ratingowe (split rating), to zawsze należy stosować drugi najlepszy rating z ocen przyznaných przez uznane agencje.

Tabela prezentująca powiązania między wewnętrznymi a zewnętrznymi ocenami ratingowymi została przedstawiona w rozdziale VIII Ujawnień. Bank uznaje dla celów porównawczych następujące zewnętrzne agencje ratingowe: Fitch, Moody's, Standard & Poors.

Rating nadany w rezultacie działania modelu behawioralnego (rating behawioralny) jest z założenia ważniejszy niż nadany w rezultacie działania ratingu aplikacyjnego (rating aplikacyjny), jeżeli tylko rating behawioralny jest nadany.

Ratingi proceduralne (13, 14 i 15 wg Master Skali) przyznawane są klientom z symptomami pogorszenia zdolności i wiarygodności kredytowej lub z zadłużeniem przeterminowanym.

Rating proceduralny jest z założenia ważniejszy niż rating aplikacyjny i rating behawioralny.

Po ustaniu przesłanek do nadania któregośkolwiek ratingu proceduralnego, ratingi 13 i 14 od razu wygasają, natomiast rating 15 albo wygasa albo jest utrzymywany przez tzw. okres kwarantanny.

XII.3 Stosowanie oszacowań wewnętrznych do innych celów niż obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem (CRR art. 452.b.ii)

Grupa postępuje zgodnie z zasadami IRB odnośnie stosowania kryteriów testu użytkownika (tzw. „use test”), co oznacza, że parametry ryzyka wykorzystywane do wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego są także parametrami, jakie wykorzystuje się dla innych celów wewnętrznych, w

szczegółności w procesie zarządzania ryzykiem. Modele ratingów wewnętrznych lub wewnętrznego szacowania strat odgrywają istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem oraz w procesie decyzyjnym na różnych poziomach zarządzania ryzykiem tzn. w zakresie definiowania strategii banku w obszarze ryzyka kredytowego, zatwierdzania i monitoringu ryzyka kredytowego oraz alokacji kapitału ekonomicznego.

Grupa posiada wieloletnie doświadczenie w wykorzystywaniu modeli ratingów wewnętrznych, biorąc pod uwagę fakt, że od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku stosowane są poszczególne systemy ratingowe w ocenie ryzyka klientów. Od tego czasu metodyki te były rozwijane i doskonalone oraz w coraz większym zakresie wdrażane w procesy biznesowe, dzięki czemu rosła świadomość i „kultura” zarządzania ryzykiem w procesie zarządzania.

- System informacji zarządczej

Oszacowania wewnętrzne są wykorzystywane w szerokim stopniu w systemie informacji zarządczej w obszarze ryzyka i działalności operacyjnej. Poszczególne szczeble zarządcze (Rada Nadzorcza, Zarząd, wyspecjalizowane komitety) otrzymują z określoną częstotliwością szczegółowe informacje w zakresie ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka i profilu ryzyka, z wykorzystaniem oszacowanych parametrów ryzyka, co umożliwia efektywne zarządzanie ryzykiem.

- Apetyt na ryzyko

Wewnętrzne oszacowania zostały wykorzystane w szerokim zakresie w określeniu „apetytu na ryzyko” Banku i Grupy Banku Millennium. W jego skład wchodzi mierniki, bufor i limity ilościowe, które wraz z wytycznymi jakościowymi dotyczącymi zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, określają skłonność Banku do podejmowania ryzyka. Parametry ryzyka stanowią także istotny element realizowanej strategii ryzyka, zawierającej cele i wytyczne w obszarze zarządzania różnymi rodzajami ryzyka.

- Limity koncentracji

W obszarze ryzyka koncentracji kredytowej i dużych zaangażowań, oszacowania wewnętrzne zostały wykorzystane przy opracowaniu limitów zaangażowania na poszczególne segmenty portfela kredytowego. W tym celu porównano poziom ryzyka - wyliczony przy użyciu parametrów ryzyka - z dostępnymi zasobami finansowymi, które mogą być użyte do zabezpieczenia ryzyka, z uwzględnieniem buforu na potencjalny wzrost ryzyka.

- Kompetencje decyzyjne

Ważnym obszarem zastosowania oszacowań wewnętrznych są kompetencje decyzyjne dla udzielania kredytów. Limity dla poziomów kompetencji decyzyjnych zależą od klasy ratingowej w MS oraz łącznej ekspozycji wobec grupy ekonomicznej klienta (oraz grupy podmiotów powiązanych, do której należy klient).

- Ocena zdolności i wiarygodności kredytowej

Oszacowania wewnętrzne wpływają w dużym stopniu na ocenę zdolności i wiarygodności kredytowej klienta. Nadany rating wpływa na poziom zdolności kredytowej w ramach: (a) sprawdzenia tzw. kryteriów odcinających, w ramach

których określa się minimalny, możliwy do akceptacji rating dla każdego segmentu/produktu; (b) wyliczenia limitu kredytowego dla klienta.

- Cena kredytu i polityka cenowa

Parametry ryzyka są wykorzystywane również w wyznaczeniu ceny transakcji kredytowej, poprzez uwzględnienie w niej kosztu ryzyka oraz kosztu kapitału.

- Kapitał ekonomiczny

Parametry ryzyka kredytowego i rynkowego służą jako jeden z elementów umożliwiających wyliczenie kapitału ekonomicznego na ryzyko. Kapitał ekonomiczny wykorzystywany jest zaś w ocenie bezpieczeństwa funkcjonowania, alokacji i realokacji kapitału na linie biznesowe, ocenie efektywności z uwzględnieniem ryzyka, ustaleniu limitów koncentracji.

XII.4 Opis procesu zarządzania ograniczeniem ryzyka kredytowego oraz uznawania technik ograniczania ryzyka kredytowego (CRR art. 452.b.iii)

Podstawowym kryterium brany pod uwagę w Grupie przy podejmowaniu decyzji o finansowaniu na określonych warunkach jest ocena posiadania przez klienta zdolności do terminowej obsługi tego finansowania, bez konieczności realizacji zabezpieczeń. Przyjmowane zabezpieczenia mają na celu ograniczenie ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie. W związku z tym wymogi w zakresie przyjmowanego zabezpieczenie powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę w przypadku danego klienta, przy uwzględnieniu specyfiki udzielanego finansowania. Dodatkowo w przypadku kredytów finansujących nieruchomości (w szczególności detaliczne kredyty hipoteczne) ustanowienie zabezpieczenia na nieruchomości stanowi obligatoryjny element produktu kredytowego.

Polityka zabezpieczeń Grupy określa zasady w zakresie akceptowanych typów, rodzajów i form prawnych zabezpieczeń, zasady wartościowania zabezpieczeń oraz wymogi przy ich przyjmowaniu, zasady wyceny zabezpieczeń oraz zasady ich monitorowania.

Lista akceptowanych przez Grupę typów zabezpieczeń obejmuje zabezpieczenia finansowe, hipoteczne, pozostałe rzeczowe, gwarancje i poręczenia oraz należności. Rodzaje akceptowanych zabezpieczeń zostały szczegółowo określone, przy czym Grupa zdefiniowała również warunki w zakresie cech poszczególnych rodzajów zabezpieczeń, pozwalających na ich przyjęcie przez Grupę. Grupa zdefiniowała również listę akceptowanych form prawnych zabezpieczeń przy wzięciu pod uwagę ryzyka związanego z możliwością utraty zabezpieczenia, szczególnie w przypadku upadłości klienta lub prowadzonej wobec niego egzekucji komorniczej.

Grupa zdefiniowała zasady przeprowadzania wyceny wartości zabezpieczenia przyjmowanego na zabezpieczenie.

W przypadku zabezpieczeń finansowych wartość zabezpieczenia określana jest na podstawie bieżącej rynkowej wyceny danego aktywa po pomniejszeniu o zdefiniowane narzuty, w tym z tytułu zmienności cenowej.

Zabezpieczenia hipoteczne wyceniane są na podstawie operatów szacunkowych wykonywanych przez rzeczoznawców majątkowych, weryfikowanych przez wyspecjalizowane jednostki Grupy. Przy monitoringu wartości zabezpieczeń kredytów detalicznych w trakcie ich obsługi, aktualizacja wartości zabezpieczenia przeprowadzana jest metodą statystyczną przy wykorzystaniu indeksów zmian cen nieruchomości.

W przypadku zabezpieczeń rzeczowych sposób wyceny zależy od rodzaju, wartości jednostkowej aktywa oraz wieku aktywa - wycena najczęściej wykonywana jest w oparciu o szacowaną cenę rynkową wyznaczaną przez wyspecjalizowane jednostki Grupy.

W każdym przypadku jednostki dokonujące wyceny/weryfikujące wyceny są oddzielone od jednostek sprzedażowych.

Odpowiednio do typu i rodzaju zabezpieczenia Bank monitoruje je pod kątem:

- spełnienia warunków umownych zabezpieczenia, w tym potwierdzenia pewności prawnej,
- aktualizacji wartości zabezpieczenia,
- istnienia zabezpieczenia (wizja lokalna).

Grupa dodatkowo stosuje cały szereg zabezpieczeń uzupełniających mających na celu ułatwienie prowadzenie egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności zaspokojenia się z danego rodzaju zabezpieczenia.

XII.5 Mechanizm kontroli systemów ratingowych oraz przeglądu systemów ratingowych (CRR art. 452.b.iv)

W Grupie obowiązuje zasada bezwzględnego rozdzielenia funkcji komercyjnych, które generują ryzyko kredytowe (funkcje te realizowane są w Obszarze Biznesowym), od funkcji oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji (funkcje te realizowane są przez jednostki w Obszarze Ryzyka). W obszarze ekspozycji detalicznych przyznanie końcowej oceny ryzyka (ratingu) następuje w trybie automatycznym. W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, nadawanie ratingu ryzyka dla klientów oraz monitoring i ewentualna zmiana ratingów w okresie ich obowiązywania należy do wyspecjalizowanego Departamentu Ratingów.

Zarządzanie modelami ratingowymi, w tym wykonywanie funkcji kontrolnych, jest uregulowane w procedurach wewnętrznych dotyczących budowy modeli, kalibracji modeli i monitorowania modeli. Odpowiedzialność za wykonywanie powyższych działań została powierzona desygnowanym właścicielom modeli.

W celu zapewnienia właściwej kontroli i przeglądu systemów ratingowych (właściwe oszacowanie parametrów ryzyka oraz przebieg procesu nadawania ratingu i decyzji kredytowej), wprowadzono proces monitorowania i walidacji.

Proces monitorowania wykonywany jest przez jednostkę odpowiedzialną za rozwój modeli.

Proces walidacji wykonywany przez jednostkę niezależną od jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za rozwój modeli.

W ramach procesu monitorowania i walidacji funkcjonują następujące jednostki:

- Komitet Ryzyka, który ponosi generalną odpowiedzialność za kontrolę ryzyka
- Komitet Walidacyjny Banku, który odpowiada za potwierdzenie wyników walidacji modeli ryzyka oraz kontynuację wdrażania środków określonych przez Biuro Walidacji Modeli. Rezultaty walidacji podlegają następnie ratyfikacji przez Komitet Ryzyka.
- Biuro Walidacji Modeli, które jest odpowiedzialne za jakościowe i ilościowe analizy, niezależną od budowy modeli walidację modeli, rozwijanie metodyk walidacji i monitoringu modeli, przygotowywanie raportów dla Komitetu Walidacyjnego.
- Właściciele Modeli i Właściciele Systemów Ratingowych odpowiedzialni za funkcję budowy, która obejmuje następujące elementy: opracowywanie nowych modeli, rekalkulacje istniejących modeli, zarządzania czynnikami mającymi wpływ na wykorzystanie modelu, wdrażanie zaleceń Komitetu Walidacyjnego, zarówno we własnym zakresie, jak i we współpracy z IT.

Raporty i rekomendacje wynikające z monitorowania modeli zatwierdza Kierujący Departamentem Ryzyka. Wyniki przedstawiane są na Komitecie Walidacyjnym, a następnie akceptowane przez Komitet Ryzyka.

Raporty i rekomendacje Zespołu Walidacyjnego zatwierdzane są przez Komitet Walidacyjny.

Przewodniczący Komitetu Walidacyjnego jest zobowiązany do przedstawiania Komitetowi Ryzyka oraz, jeśli to konieczne, innym komitetom odpowiedzialnym za kontrolę ryzyka kredytowego, wniosków Komitetu Walidacyjnego w odniesieniu do wszystkich modeli ryzyka kredytowego i systemów ratingowych oraz statusu realizacji ewentualnych działań korygujących.

Bank przechowuje dokumentację wdrożonych modeli, systemów ratingowych, raporty z walidacji, monitorowania, jak również metodyki, według których raporty z walidacji i monitorowania zostały sporządzone oraz protokoły dotyczące decyzji Komitetu Walidacyjnego i Komitetu Ryzyka.

Dodatkowo, Departament Audytu Wewnętrznego dokonuje przeglądów systemów ratingowych zgodnie z rocznymi Planami Audytu zatwierdzanymi przez Radę Nadzorczą. Obejmują one obszar kredytowy, w tym w szczególności zagadnienia oszacowań wartości parametrów ryzyka: PD, LGD, CCF oraz współczynnika oczekiwanych strat EL. Przeglądy audytu uwzględniają także ocenę organizacji procesów zarządzania modelami, ich monitorowania oraz walidacji. Przeglądy realizowane są na podstawie jednolitych programów audytowych i metodologii zatwierdzonych przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej.

XII.6 Opis procesu ratingów wewnętrznych (CRR art. 452.c)

XII.6.1 Rządy i banki centralne (CRR art. 452.c.i)

Klasa ekspozycji podlegająca stałemu wyłączeniu z metody IRB

XII.6.2 Instytucje (CRR art. 452.c.ii)

Klasa ekspozycji podlegająca stałemu wyłączeniu z metody IRB

XII.6.3 Przedsiębiorcy, w tym mali i średni przedsiębiorcy, kredytowanie specjalistyczne oraz nabyte wierzytelności (CRR art. 452.c.iii)

Klasy ekspozycji podlegające planowi stopniowego wdrożenia metody IRB. Zgodnie z ostatnim zezwoleniem IRB, Grupa planuje złożyć Wniosek IRB w zakresie tych portfeli nie wcześniej niż 31.12.2016 r.

XII.6.4 Ekspozycje detaliczne (CRR art. 452.c.iv)

- Modele PD

Proces ratingowy w Banku Millennium opiera się na następujących zasadach:

- i. nadanie klasy ryzyka wszystkim ekspozycjom kredytowym;
- ii. Wszystkie decyzje kredytowe powinny być poprzedzone nadaniem klasy ratingowej dla klienta;
- iii. W segmencie detalicznym proces nadawania ratingu oparty jest na modelach skoringowych/ratingowych PD;
- iv. Proces nadawania ratingu jest procesem niezależnym od procesu podejmowania decyzji kredytowych.

Przedstawione zasady nadawania ratingu mają zastosowanie do wszystkich kategorii ekspozycji detalicznych: ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, odnawialnych ekspozycji detalicznych oraz pozostałych ekspozycji detalicznych.

Klasa ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych obejmuje ekspozycje będące kredytem lub pożyczką zabezpieczoną hipoteką na nieruchomości wobec klientów detalicznych (mikroprzedsiębiorstwa i klienci indywidualni).

Klasa odnawialnych ekspozycji detalicznych obejmuje ekspozycje wobec osób fizycznych, niezabezpieczone, odnawialne, o wartości ekspozycji nie przekraczającej 100.000 euro oraz spełniające warunek niskiej zmienności stóp strat.

Wszystkie ekspozycje detaliczne nie zaliczone do powyższych kategorii są traktowane jako pozostałe ekspozycje detaliczne. Podlegają one planowi stopniowego wdrożenia, a zgodnie z ostatnim zezwoleniem IRB, wniosek o stosowanie metody IRB dla tych ekspozycji został złożony 30.06.2015 r.

Kompetencje w procesie nadawania ratingu są podzielone w następujący sposób:

- a) Wprowadzanie danych
- b) Weryfikacja danych
- c) Nadanie ostatecznej oceny ryzyka (decyzja automatyczna);

Klasy ryzyka wynikające z modeli oraz ratingi proceduralne są nadawane automatycznie i nie podlegają korekcie eksperckiej.

W procesie nadania ratingu, Bank wykorzystuje dane z różnych dostępnych źródeł:

- źródła wewnętrzne (systemy informatyczne Banku),
- źródła zewnętrzne (Biuro Informacji Kredytowej S.A.)
- dane pozyskane od klientów.

W zakresie modeli niewykonania zobowiązań (modele PD), w klasie ekspozycji detalicznych funkcjonuje system ratingowy dla mikroprzedsiębiorstw i system ratingowy dla klientów indywidualnych. W ramach obu systemów używane są modele skoringowe behawioralne oraz modele skoringowe aplikacyjne, desygnowane do określonych grup klientów i/lub produktów. W przypadku klientów z symptomami pogorszenia zdolności i wiarygodności kredytowej lub z zadłużeniem przeterminowanym nadawane są ratingi proceduralne.

Rating proceduralny ma pierwszeństwo stosowania. Jeśli klient nie posiada ratingu proceduralnego, zastosowanie ma rating behawioralny, o ile został nadany.

Rating behawioralny nadawany jest po raz pierwszy po trzech miesiącach współpracy klienta z Bankiem, a następnie z miesięczną częstotliwością, pod warunkiem, że rachunki klienta spełniają wymogi przewidziane w modelu behawioralnym.

Jeśli klient nie posiada ratingu proceduralnego oraz behawioralnego, zastosowanie ma rating aplikacyjny.

- Modele LGD

W zakresie modeli strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), zostały one zbudowane dla dwóch portfeli:

- a) portfela niezabezpieczonego dla klientów detalicznych,
- b) portfela zabezpieczonego przez nieruchomości mieszkalne dla klientów detalicznych.

Zgodnie z CRR, banki mają za zadanie estymować parametry LGD wykorzystując dane dotyczące niewykonanych zobowiązań w ramach wszystkich dostępnych źródeł oraz uwzględniając wszystkie informacje istotne z punktu widzenia szacowania poziomu straty ekonomicznej.

Z tego powodu Bank przeprowadził oszacowanie parametrów LGD na bazie danych, która obejmuje wszystkie przypadki niewykonania zobowiązania wynikające z ilościowych i jakościowych przesłanek definicji niewykonania zobowiązania.

Zgodnie z metodologią wyliczenia LGD, głównymi elementami obliczeń są: prawdopodobieństwo uzdrowienia, lub zakończenie procesu windykacji klienta, wartość odzysków, koszty oraz stopa dyskontowa.

Bank przyjął następujące podejście do budowy modeli LGD:

- Oszacowanie prawdopodobieństwa ścieżki wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania - drzewo prawdopodobieństwa;

- Oszacowanie parametrów straty dla każdej ze ścieżek wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania.

Strata z tytułu niewykonania zobowiązania jest szacowana na poziomie transakcji.

- Modele ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD)

Model EAD został zbudowany dla ekspozycji portfela detalicznego. Przy estymacji EAD, ekspozycja na moment niewykonania zobowiązania była porównywana z wartością limitu i zaangażowaniem bilansowym zaobserwowanym na rok przed zdarzeniem niewykonania zobowiązania. Kalkulacja parametrów ekwiwalentu bilansowego (CCF) była przeprowadzona dla grup produktów, dla których istniała możliwość wystąpienia zaangażowania pozabilansowego oraz Bank dysponował istotną liczbą obserwacji pozwalającą na wnioskowanie statystyczne, tj. dla limitów w rachunkach (overdrafty) oraz kart kredytowych (portfel QRRE). W przypadku gwarancji, dla których liczba obserwacji była zbyt mała dla przeprowadzenia analiz statystycznych, przyjęto konserwatywną wartość CCF. Jednocześnie nie opracowano modelu EAD dla portfela RRE, z racji nieistotnej liczby obserwacji.

XII.6.5 Ekspozycje kapitałowe (CRR art. 452.c.v)

Grupa Millennium klasyfikuje jako ekspozycje kapitałowe udziały oraz instrumenty kapitałowe posiadane przez jakiegokolwiek jednostki Banku, z wyłączeniem, w ujęciu skonsolidowanym, udziałów reprezentujących inwestycje w spółki zależne, które są klasyfikowane jako transakcje wewnątrzgrupowe. Jednak ze względu na fakt, że łączna wartość portfela kapitałowego Grupy jest nieistotna, postanowiono stale wyłączyć przedmiotowe ekspozycje z podejścia IRB i wyliczać dla nich wymóg kapitałowy zgodnie z podejściem standardowym.

XII.6.6 Wartość ekspozycji według kategorii ekspozycji, w tym wartość kredytów pozostających do spłaty (bilansowa), niewykorzystanych zobowiązań (pozabilansowa), średnie wagi ryzyka, średnie wartości ekspozycji ważonych ryzykiem (CRR art. 452.d.e)

Tabela nr 19 Wartość ekspozycji (EAD) według kategorii ekspozycji, w tym wartość kredytów pozostających do spłaty (bilansowa), niewykorzystanych zobowiązań (pozabilansowa) na 31.12.2015 r. (w tys. zł)

L.p.	Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji	Rodzaj ekspozycji			
			Bilansowe	Pozabilansowe	Instr. pochodne	transakcje repo
1	Rządy i banki centralne	14 977 882	14 977 882			
2	Instytucje	3 273 070	2 921 275	125 200	226 595	
3	Przedsiębiorcy	11 576 445	11 041 012	535 170	263	
4	Ekspozycje detaliczne, w tym	36 875 926	35 319 197	1 556 730	0	

4a	- Ekspozycje detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych)	27 950 187	27 950 187			
4b	- Odnawialne ekspozycje detaliczne	2 782 711	1 241 621	1 541 089		
4c	- Pozostałe ekspozycje detaliczne	6 143 028	6 127 388	15 641		
5	Kredytowanie specjalistyczne	583 707	583 707			
6	Ekspozycje kapitałowe	229 645	229 645			
7	Ekspozycje w portfelu handlowym	900 087	408 739		491 348	
8	Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi	1 371 442	1 371 442			
9	RAZEM	69 788 205	66 852 899	2 217 100	718 206	

Tabela nr 20 Wartość ekspozycji, ekspozycji ważonej ryzykiem oraz średnia waga ryzyka według kategorii ekspozycji na 31.12.2015 r. (w tys. zł)

L.p.	Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Średnia waga ryzyka
1	Rządy i banki centralne	14 977 882	0	0,0%
2	Instytucje	3 273 070	729 824	22,3%
3	Przedsiębiorcy	11 576 445	10 415 633	90,0%
4	Ekspozycje detaliczne, w tym	36 875 926	12 197 594	33,1%
4a	- Ekspozycje detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych	27 950 187	6 740 242	24,1%
4b	- Odnawialne ekspozycje detaliczne	2 782 711	948 455	34,1%
4c	- Pozostałe ekspozycje detaliczne	6 143 028	4 508 897	73,4%
5	Kredytowanie specjalistyczne	583 707	609 614	104,4%
6	Ekspozycje kapitałowe	229 645	230 355	100,3%
7	Ekspozycje w portfelu handlowym	900 087	275 991	30,7%
8	Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi	1 371 442	1 064 453	77,6%
9	RAZEM	69 788 205	25 523 463	36,6%

XII.6.7 Wartość ekspozycji detalicznych w poszczególnych klasach ratingowych pogrupowanych według klas umożliwiających zróżnicowanie ryzyka kredytowego (CRR art. 452.f)

Tabela nr 21 Wartość ekspozycji, ekspozycji ważonej ryzykiem oraz średnia waga ryzyka według kategorii ekspozycji na 31.12.2015 r. (w tys. zł)

L.p.	Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji
------	------------------	--------------------

1	Ekspozycje detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych	27 950 187
1.1	• Wysoka jakość kredytowa (1-3 MS)	17 573 255
1.2	• Dobra jakość kredytowa (4-6 MS)	5 285 181
1.3	• Średnia i niska jakość kredytowa (7-12 MS)	3 903 738
1.4	• Ratingi proceduralne (13-15 MS)	1 188 014
2	Odnawialne ekspozycje detaliczne	2 782 711
2.1	• Wysoka jakość kredytowa (1-3 MS)	1 066 581
2.2	• Dobra jakość kredytowa (4-6 MS)	739 522
2.3	• Średnia i niska jakość kredytowa (7-12 MS)	825 633
2.4	• Ratingi proceduralne (13-15 MS)	150 975

XII.6.8 Wartość rzeczywistych korekt o szczególne ryzyko kredytowe dla każdej kategorii ekspozycji (CRR art. 452.g)

Tabela nr 22 Wartość rzeczywistych korekt o szczególne ryzyko kredytowe dla każdej kategorii ekspozycji na 31.12.2015 r. (w tys. zł)

L.p.	Klasa ekspozycji	Wartość korekt z tyt. szczególnego ryzyka kredytowego
1	Rządy i banki centralne	0
2	Instytucje	545
3	Przedsiębiorcy	547 393
4	Ekspozycje detaliczne, w tym	832 033
4a	- Ekspozycje detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych	271 486
4b	- Odnawialne ekspozycje detaliczne	57 725
4c	- Pozostałe ekspozycje detaliczne	502 823
5	Kredytowanie specjalistyczne	48 714
6	Ekspozycje kapitałowe	0
7	Ekspozycje w portfelu handlowym	0
8	Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi	0
9	RAZEM	1 428 686

Grupa nie zaobserwowała istotnych różnic w korektach wartości w 2015 roku w porównaniu w wcześniejszymi doświadczeniami.

XII.6.9 Opis czynników które miały wpływ na poniesione straty, oszacowania w zestawieniu z rzeczywistymi wynikami w dłuższej perspektywie czasowej (CRR art. 452.h.i.j.)

Porównanie wartości PD zrealizowanych z modelowymi

Poniższe tabele przedstawiają wyliczenia zrealizowanych stóp niewykonania zobowiązań oraz szacowanych wartości stopy niewykonania zobowiązań, dla portfeli objętych zezwoleniem na stosowanie metody IRB.

Tabela nr 23 Zrealizowane i szacowane stopy niewykonania zobowiązań („default”) dla portfela QRRE (w %)

Okres	Szacowana stopa default	Zrealizowana stopa default
2012	3,12%	2,16%
2013	2,74%	2,16%
2014	2,68%	1,99%
2015	2,69%	1,82%

Tabela nr 24 Zrealizowane i szacowane stopy niewykonania zobowiązań („default”) dla portfela kredytów zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (w %)

Okres	Szacowana stopa default	Zrealizowana stopa default
2012	1,12%	0,49%
2013	0,80%	0,49%
2014	0,78%	0,48%
2015	0,82%	0,55%

Zrealizowane stopy niewykonania zobowiązań („default”) zmniejszyły się w ostatnich latach i są mniejsze niż szacowane. Obserwowane obniżenie zrealizowanych stóp default w ostatnich latach jest zgodne z trendami obserwowanymi na rynku i może być wyjaśnione:

- Stabilną sytuacją makroekonomiczną,
- Zmianą polityki kredytowej Banku wprowadzoną w 2010 r. w odpowiedzi na światowy kryzys finansowy.

Zrealizowane stopy default były także mniejsze niż przeciętne prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) z powodu:

- Wyższych zrealizowanych stóp default z lat poprzednich, które zostały uwzględnione przy szacowaniu długookresowego PD
- Uwzględnianiu w szacowaniu długookresowego PD także dodatkowego, konserwatywnego buforu, związanego z błędami oszacowań, który podwyższa szacowane wartości parametru PD.

Porównanie wartości CCF zrealizowanych z modelowymi

Analizę zrealizowanych współczynników CCF przeprowadzono dla przypadków z portfela QRRE wchodzących w default w ciągu roku kalendarzowego 2015 (okres sprawozdawczy) oraz 2014 (okres porównawczy), które na koniec roku poprzedzającego dany okres (odpowiednio na dzień 31.12.2014 oraz 31.12.2013). znajdowały się poza defaultem i posiadały dodatnią ekspozycję pozabilansową. Analiza polegała na porównaniu średnich zrealizowanych wartości współczynników konwersji ze średnimi wartościami modelowymi (w obu przypadkach zastosowano średnią ważoną wielkością ekspozycji pozabilansowej). Współczynniki modelowe uwzględniają szereg narzutów konserwatywnych i powinny przewyższać faktycznie zrealizowane wartości. Otrzymane wyniki podano w poniższej tabeli.

Tabela nr 25 Porównanie wartości CCF zrealizowanych z modelowymi (w %)

	2015	2014
CCF modelowy	86,1%	82,4%
CCF zrealizowany	61,6%	60,3%

Zarówno w okresie sprawozdawczym jak i porównawczym zrealizowane wartości współczynników CCF nie przekroczyły wartości modelowych. W związku z tym, że Bank nie zanotował wyższych od spodziewanych poziomów współczynników konwersji kredytowej ten element ryzyka kredytowego nie prowadzi do wystąpienia wyższych od spodziewanych strat.

Porównanie wartości LGD zrealizowanych z modelowymi

Analizę zrealizowanych współczynników LGD przeprowadzono dla przypadków z portfeli RRE i QRRE. Wyznaczenie zrealizowanych wartości LGD wymaga dłuższej perspektywy czasowej, gdyż odzyski mogą wystąpić dopiero długo po wejściu ekspozycji w stan defaultu. W związku z tym wyliczenie zrealizowanych wartości LGD zostało oparte na przypadkach wchodzących w default do grudnia 2013 roku. Wyznaczony na tych przypadkach średni poziom LGD porównano ze średnim poziomem LGD wynikającym ze stosowanego modelu (w obu przypadkach zastosowano średnią ważoną wielkością ekspozycji). Wartości modelowe uwzględniają szereg narzutów konserwatywnych i powinny przewyższać faktycznie zrealizowane straty. Otrzymane wyniki podano w poniższej tabeli.

Tabela nr 26 Porównanie wartości LGD zrealizowanych z modelowymi (w %)

Wartość LGD	Portfel	
	RRE	QRRE
Zrealizowana	21,7%	49,4%
Modelowana	31,6%	82,5%

Dla obu analizowanych portfeli modelowe wartości strat znacząco przewyższyły poziomy zrealizowane. Można zatem stwierdzić że nie wystąpiły nadspodziewane straty związane z poziomami LGD, a stosowany model okazał się wystarczająco konserwatywny.

- CRR art. 452.j.

Nie dotyczy. Grupa nie posiada spółek prowadzących działalność kredytową za granicą.

XII.7 Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego (CRR art. 453)

- CRR art. 453.a

Grupa nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych.

- CRR art. 453.b

Zasady i procedury dotyczące zabezpieczeń i zarządzania nimi.

W obszarze zarządzania zabezpieczeniami, Grupa stosuje podejście, zgodnie z którym zabezpieczenie służy zapewnieniu Grupie spłaty kapitału, odsetek, prowizji i opłat na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie. Zawsze jednak podstawowym źródłem spłaty należności są dochody kredytobiorcy lub/i kredytowane przedsięwzięcie. W związku z tym zabezpieczenie powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank, przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji kredytowej.

Prawne zabezpieczenie obowiązuje do czasu spłaty wszystkich wierzytelności Grupy, wynikających z zabezpieczanej transakcji kredytowej. Termin ważności lub zapadalności zabezpieczenia nie powinien być wcześniejszy niż termin całkowitej spłaty zabezpieczanej transakcji kredytowej.

Zabezpieczenie w postaci nieruchomości (aktualizacja wartości)

W zakresie wyceny zabezpieczeń kredytowych, w odniesieniu do największego portfela kredytowego - kredytów detalicznych mieszkaniowych, w każdym przypadku w procesie rozpatrywania wniosków kredytowych wymagana jest wycena nieruchomości na zabezpieczenie kredytu, dokonana przez biegłego rzeczoznawcę.

Grupa monitoruje zabezpieczenia pod kątem:

- aktualizacji wartości bazowej zabezpieczenia,
- spełnienia warunków umownych zabezpieczenia,
- istnienia zabezpieczenia (wizja lokalna).

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczenia hipotecznego może być dokonana w jednej z poniższych form:

- ocena wartości nieruchomości, rozumiana jako oszacowanie przez Grupę aktualnej wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie transakcji kredytowej, dokonane w oparciu o stosowane przez Bank metody lub na podstawie analizy rynku nieruchomości na dzień dokonania oceny,

- wycena przez rzeczoznawcę.

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczeń finansowych

W przypadku zabezpieczeń finansowych następujących rodzajów 'Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych będące w sprzedaży przez podmioty grupy Banku, zarządzane przez Millennium TFI' oraz 'Akcje notowane na WGPW', ich wartość bazowa jest aktualizowana z częstotliwością dzienną.

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczeń rzeczowych

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczenia rzeczowego jest dokonywana poprzez ocenę wartości zabezpieczenia rzeczowego. Ocena wartości zabezpieczenia rzeczowego wykonywana jest raz w roku.

Ocena wartości zabezpieczenia rzeczowego polega na zastosowaniu do początkowej wartości zabezpieczenia z wyceny wskaźników umorzeniowych uzależnionych od wieku i rodzaju zabezpieczenia rzeczowego. Stosowanie umorzenia rozpoczyna się od roku następnego po roku produkcji. Dla każdego przedmiotu zabezpieczenia ustala się zakładany okres eksploatacji, po upływie którego przyjmuje się zerową wartość zabezpieczenia.

➤ CRR art. 453.c

Poniższa tabela zawiera typy, rodzaje i formy prawne zabezpieczeń akceptowanych przez Bank. Proces przyjmowania zabezpieczeń jest regulowany przez specjalnie desygnowane procedury. Dopuszczalne jest przyjmowanie innych rodzajów zabezpieczeń po spełnieniu określonych wymagań.

Tabela nr 27 Typy i rodzaje zabezpieczeń stosowanych przez Grupę

Typ	Rodzaj	Forma prawna
Finansowe	Lokata terminowa w Banku w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału	Przewłaszczenie
	Lokata Superduet w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału w części dotyczącej lokaty	<u>Dla lokaty:</u> - Przewłaszczenie <u>Dla jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego:</u> Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
	Program inwestycyjny Prestige w zł/walucie obcej	Przelew wierzytelności.
	Polisa gwarancyjna	Przelew wierzytelności
	Umowa ubezpieczenia Megazysk	Przelew wierzytelności
	Lokata terminowa w innym banku w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału	Przelew wierzytelności
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
	Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Akcje notowane na WGPW wchodzące w skład WIG 20, zdeponowane w Millennium Dom Maklerski	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Bony skarbowe zdeponowane w Banku	Przewłaszczenie
Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)		
Zastaw zwykły		
Zdematerializowane obligacje Skarbu Państwa dopuszczone do obrotu zorganizowanego zdeponowane w Banku lub Millennium Dom Maklerski	Przewłaszczenie	
	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)	
	Zastaw zwykły	
Zdematerializowane obligacje Skarbu Państwa niedopuszczone do obrotu zorganizowanego zdeponowane w Banku lub Millennium Dom	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)	
	Zastaw zwykły	

Typ	Rodzaj	Forma prawna
	Maklerski	
Hipoteczne	Nieruchomości mieszkalne (domy wielorodzinne, domy jednorodzinne, mieszkania, siedlisko w przypadku gruntów rolnych)	Hipoteka oraz
	Nieruchomości komercyjne (biura, magazyny, sklepy ,lokale usługowe, hotele)	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) - w przypadku zabezpieczenia na częściach składowych nieruchomości [np. urządzenia, sprzęt specjalistyczny, maszyny, linie technologiczne trwale związane z gruntem lub budynkiem, których demontaż naruszy konstrukcję budynku lub w istotny sposób obniży wartość demontowanego zabezpieczenia (np. instalacje mediów, windy)]
Rzeczowe	Pojazdy, w tym samochody, sprzęt budowlany na podwoziu samochodowym, inne pojazdy (np. naczepy i przyczepy oraz ciągniki siodłowe)	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) Zastaw rejestrowy na zabezpieczenie przyszłe i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Flota, złożona z samochodów	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Samodzielny sprzęt specjalistyczny i maszyny	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) Przewłaszczenie
	Linie technologiczne	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) Przewłaszczenie
	Zbiór środków trwałych, złożony z samodzielnego sprzętu specjalistycznego, maszyn	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Zapasy	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) Przewłaszczenie
	Należności	Należności z kontraktów dotyczących działalności gospodarczej prowadzonej przez klienta oraz wynajmu
Należności ze stałej współpracy z określonymi kontrahentami		Cesja wierzytelności wynikających ze stałej współpracy z określonymi kontrahentami

Typ	Rodzaj	Forma prawna
Gwarancje i poręczenia	Gwarancja bankowa	Gwarancja bankowa
	Poręczenie	Poręczenie według prawa cywilnego
		Poręczenie wekslowe

➤ CRR art. 453.d

Grupa nie wykorzystuje gwarancji i kredytowych instrumentów pochodnych jako instrumenty zabezpieczania ryzyka w procesie wyliczania wymogów kapitałowych.

➤ CRR art. 453.e

Grupa obserwuje koncentrację związaną z ograniczaniem ryzyka kredytowego w odniesieniu do zabezpieczenia kredytów w postaci hipoteki na nieruchomości ustanowionej na rzecz Banku. Kredyty zabezpieczone na nieruchomości stanowiły na koniec 2015 r. ok. 59% łącznego portfela kredytowego, w tym kredyty w zł 20% portfela (ok. 9,3 mld zł), a kredyty denominowane w CHF 39% (ok. 18,6 mld zł). Głównym czynnikiem ryzyka związanego z tym zabezpieczeniem są:

- 1) wzrost kursu wymiany CHF/zł,
- 2) spadek wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty.

Obydwa powyższe czynniki ryzyka przyczyniają się do wzrostu przeciętnego wskaźnika LtV (stosunek wartości kredytu do wartości zabezpieczenia), wynikającego stąd wzrostu wartości kredytów, gdzie wartość LtV jest większa niż 100% oraz pogorszenia adekwatności kapitałowej.

Pierwszy czynnik ryzyka podwyższa wskaźnik Dtl (stosunek wartości zadłużenia z tytułu kredytów do dochodów klienta). Prowadzi to także do pogorszenia wskaźników płynności.

Grupa identyfikuje, mierzy, monitoruje i kontroluje w sposób ciągły powyższe czynniki ryzyka. Stosowana jest konserwatywna strategia płynności, która przewiduje utrzymanie buforów aktywów płynnych na nieoczekiwane zmiany kursowe. Plan kapitałowy, przewiduje utrzymanie adekwatności kapitałowej na satysfakcjonującym poziomie w ciągu najbliższych lat. Obydwa plany - płynności i kapitałowy - uwzględniają testy warunków skrajnych przewidujące istotną aprecjację kursy wymiany CHF/zł. Poziom kredytów zagrożonych jest regularnie monitorowany, a w sytuacji potencjalnych problemów ze spłatą zadłużenia nawiązywany jest kontakt, w celu zastosowania rozwiązania odpowiedniego do możliwości danego klienta. Jakość portfela kredytów zabezpieczonych na nieruchomości utrzymuje się na wysokim poziomie.

➤ CRR art. 453.f, 453.g - nie dotyczy

➤ CRR art. 454 - nie dotyczy

➤ CRR art. 455 - nie dotyczy

XIII. Oświadczenie Zarządu

Niniejszym Zarząd Banku Millennium SA oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniach są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Grupy i Banku Millennium SA.

PODPISY

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
06.07.2016	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu
06.07.2016	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu
06.07.2016	Maria Jose Campos	Członek Zarządu
06.07.2016	Wojciech Haase	Członek Zarządu
06.07.2016	Andrzej Gliński	Członek Zarządu
06.07.2016	Wojciech Rybak	Członek Zarządu